

MÁLFRÍÐUR

1. tbl 33. árg. Hátíðarrit í tilefni 40 ára afmælis Samtaka tungumálakennara á Íslandi ÁGÚST 2026

Saga og framtíð tungumálakennslu á Íslandi

STÍL
SAMTÖK
TUNGUMÁLAKENNARA
Á ÍSLANDI

Yfirlit yfir formenn STÍL í 40 ár

Hafðís Ingvarsdóttir,

Félag dönskukennara (FDK), 1985-1988

Bertha Sigurðardóttir,

Félag enskukennara á Íslandi (FEKÍ), 1988-1990

Guðrún Hrefna Guðmundsdóttir,

Félag þýskukennara (Fþ), 1990-1993

Ósa Knútsdóttir,

Félag dönskukennara (FDK), 1993-1995

Kolbrún Valdimarsdóttir,

Félag enskukennara á Íslandi (FEKÍ), 1995-1998

Jórunn Tómasdóttir,

Félag frönskukennara á Íslandi (FFÍ), 1998-2001

Guðrún H. Tulinius,

Félag spænskukennara á Íslandi (AIPE), 2001-2005

Sigurborg Jónsdóttir,

Félag þýskukennara (Fþ), 2005-2009

Ragnheiður Jóna Jónsdóttir,

Félag enskukennara á Íslandi (FEKÍ), 2009-2012

Brynhildur Anna Ragnarsdóttir,

Félag dönskukennara (FDK), 2012-2015

Petrína Rós Karlsdóttir,

Félag frönskukennara á Íslandi (FFÍ), 2015-2019

Hólmfríður Garðarsdóttir,

Félag spænskukennara á Íslandi (AIPE), 2019-2023

Þorbjörg Halldórsdóttir,

Ísbrú – Félag kennara sem kenna íslensku sem annað mál, 2023-2026

Renata Emilsson Peskova,

Móðurmál - samtök um tvítýngi, 2026-

Ritstjórar: Renata Emilsson Peskova, Sólborg Jónsdóttir og Þorbjörg Halldórsdóttir

Útgefandi: STÍL. Samtök tungumálakennara á Íslandi

Umbrot og uppsetning: Jónas Unnarsson

Hönnun merkis STÍL: Sonia Design Studio

Ljósmyndir: Kristinn Ingvarsson og félagsmenn aðildarfélaga STÍL

Prentun: Prentmet ehf.

Þetta rit, eða hluta þess, má ekki afrita með neinum hætti nema með skriflegu leyfi höfunda.

© 2026 Höfundar efnis

ISBN 978-9935-35-102-9

Samtök tungumálakennara á Íslandi (STÍL)

Efnisyfirlit

Útlit Málfríðar í gegnum árin fjörutíu	4
Pistill formanns STÍL	6
Congratulations from FIPLV	6
Sameinum krafta tungumálakennara og eflum tungumálanám	7
Minningabrot	8
Skýrsla formanns STÍL á fyrsta aðalfundi félagsins eftir fyrsta starfsárið 1986-1987	10
Í takt við tímann	10
Árin þegar allt fór á hliðina: Áræði og seigla einkenndu starf STÍL	12
STÍL og Málfríður – þegar fræðaðheimurinn kom til okkar	14
Félag dönskukennara	16
Dönskukennsla í MTR. Raunheimur, menning og heimsmarkmið	18
Félag enskukennara. Enskukennarar hvetja til skapandi skrifa.....	20
Viðmið um gervigreind eru mikilvægt fyrsta skref.....	21
Félag frönskukennara. Félag frönskukennara á ferð og flugi	22
Fjör í frönsku.....	23
Félag spænskukennara. Um starf félags spænskukennara á Íslandi.....	24
Spænskuhátíð.....	25
Félag þýskukennara. Um þýskukennarafélagið á Íslandi.....	26
IDT 2025 í Lübeck – lærdómur, innblástur og góð samvera	27
Myndir frá líflegu starfi STÍL og aðildarféлага STÍL	28
ÍSBRÚ. Félag kennara sem kenna íslensku sem annað mál. Upphafið og sagan	30
Íslenskubró Breiðholts	32
ÍSBRÚ – á fullri ferð inn í framtíðina!	34
Móðurmál - samtök um tvítýngi	36
Samstarf Heimilis og skóla og Móðurmáls	38
Af öðrum tungumálum. Ítölskukennsla á Íslandi.....	39
Um norskukennslu	39
Um tungumálalandslag og tungumálakennslu	40
Tungumálakort – leitin að tungumálaforðanum 2025.....	42
Nemendaverðlaun STÍL.....	45
Framtíð tungumálakennslu á Íslandi	46
Myndir frá ýmsum vinnustofum STÍL.....	48
English summary.....	50

Yfirlit yfir fagfélög í STÍL árið 2026

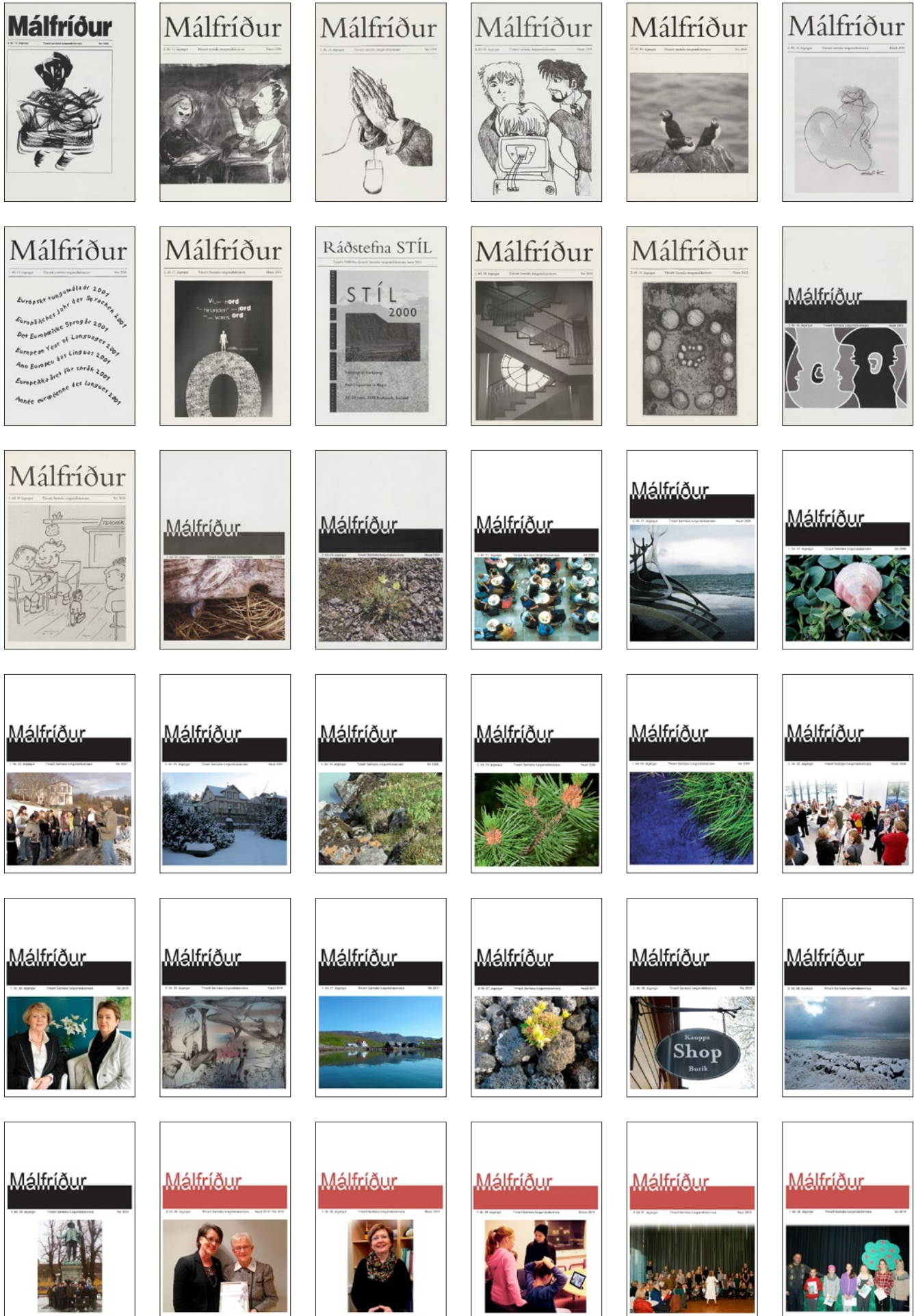
Félag dönskukennara (FDK)
 Félag enskukennara á Íslandi (FEKÍ)
 Félag frönskukennara á Íslandi (FFÍ)
 Félag spænskukennara á Íslandi (AIPE)
 Félag þýskukennara (FÞ)
 Ísbrú – Félag kennara sem kenna íslensku sem annað mál
 Móðurmál - samtök um tvítýngi

Önnur fagfélög sem hafa starfað með STÍL:

Félag ítölskukennara á Íslandi (FÍKÍ)
 Félag norsku- og sænskukennara (FNOS)

Útlit Málfríðar í gegnum árin fjörutíu

Pistill formanns STÍL

*Renata Emilsson
Peskova, formaður
STÍL*

Kæru tungumálaunnendur,

Innilega til hamingju með 40 ára afmæli STÍL. Í tilefni afmælisins er nú gefið út sérstakt hátíðarrit Málfríðar sem varpar ljósi á sögu samtakanna og stöðu og framtíð tungumálanáms á Íslandi. Samtökin standa á tímamótum og við horfum til baka á fjóra áratugi af blómlegu starfi í þágu tungumálakennslu.

Í ritinu er fjallað um brautryðjenda-

starf fyrstu árin, öflugt samstarf við innlend og erlend fagfélög, útgáfu Málfríðar og mikilvægi símenntunar kennara. Einnig er sagt frá áskorunum og tækifærum á tímum heimsfaraldursins og alþjóðlegu ráðstefnunni Future of Languages. Nemendaverðlaunahafi STÍL 2025 segir frá eigin reynslu af tungumálanámi og undirstrikar gildi skapandi verkefna. Fjallað er um nemendakeppnir, alþjóðlegt samstarf, námsferðir, símenntun kennara og gervigreind. Einnig má lesa um vaxandi mikilvægi fjölytyngis í íslensku samfélagi, þróun íslensku sem annars máls, stuðning við móðurmálskennslu barna af erlendum uppruna og samstarf Móðurmáls og Heimilis og skóla. Kynnt er Tungumálakortið 2025 þar sem 101 tungumál sem töluð eru í íslenskum skólum var skráð og

greint er frá niðurstöðum könnunar meðal tungumálakennara um kennslu, gervigreind og þróun fagsins.

Í tilefni af afmælisárinu kynnir stjórn STÍL nýtt og ferskt lógó og litapallettu samtakanna. S-ið í nýju merki STÍL skiptist í tvo hluta sem merkja kennara annars vegar og nemendur hins vegar. Á milli þeirra er brú sem táknar tungumál sem tengja Ísland og heiminn. Einnig var hannað sérstakt afmælislógó sem prýðir forsiðu ritsins. Það vísar til gamla lógósins og tengir þannig fortíð og framtíð samtakanna. Við höldum upp á 40 ára afmæli STÍL 26. september næstkomandi í Veröld, húsi Vigdísar, á Evrópska tungumáladeginum og horfum bjartsýn til framtíðar. Lengi lifi STÍL!

Congratulations from FIPLV

*Terry Lamb, forseti
FIPLV. La Fédération
Internationale des
Professeurs de
Langues Vivantes*

Dear friends in STÍL,

Congratulations to you all for reaching the grand old age of 40! Given the challenges faced in language education, this is a huge achievement. You have made such a wonderful contribution to the world of language teaching and learning, not only in Iceland but across the world. Thanks to you, many people – including myself – have had the opportunity to visit Iceland and experience your

Fiplv

warm hospitality and kindness, as well as your professionalism. You are a very special association, and I feel privileged to have had the chance to get to know you.

On behalf of FIPLV Executive Committee - and from me personally - I wish you wonderful celebrations this year, 2026. We thank you for your dedication to

language teacher development and for your unique contributions to our wonderful profession.

We also wish you joy and success for the next 40 years! Whatever they may bring, there will always be a need for language teachers. And, where there are language teachers, there will always be a need for a language teacher association like yours, not only to make their voices heard in policy development, but also to bring them together, to offer them opportunities to be inspired and innovative, and to care for their wellbeing.

With warmest wishes to all of you,
Terry Lamb, President of FIPLV

Sameinum krafta tungumála- kennara og eflum tungumálanám!

Þorbjörg Halldórs-
dóttir, formaður STÍL
2023-2026

Ég leyfi mér að fullyrða að tungumál eru undirstaða mannlegrar tilvistar í allri sinni dýrð. Með tungumálum tjáum við þarfir okkar, hugsanir, langanir, tilfinningar, reynslu, skoðanir, upplifanir, upp-
götvani, þekkingu, persónuleika, gáfur og allt sem mannleg tilvera býður upp á. Öll lærum við a.m.k. eitt tungumál og því fleiri tungumál sem við fáum innsýn í og náum tökum á því breiðari verður lífssýn okkar. Vigdís Finnbogadóttir sagði „Ég vildi bara óska að sem flestir væru tvítyngdir. Ég held að menn skilji betur heiminn ef þeir tala fleiri en eitt tungumál.“ Ég tek heils hugar undir þessi orð Vigdísar.

Ég starfaði sem formaður STÍL í þrjú ár frá árinu 2023–2026 og tók við af Hólmfríði Garðarsdóttur sem var nýbúin að halda glæsilega alþjóðlega ráðstefnu, The Future of Languages, m.a. í samvinnu við Alþjóðasamtök tungumálakennara (FIPLV) og Nordic Baltic Region of FIPLV (NBR) en STÍL á sæti í þessum alþjóðasamtökum. Það voru því ekki lítil fótspor sem ég þurfti að feta í! Það eru eingöngu konur sem gegnt hafa mannshlutfærni STÍL og nöfn þeirra má finna á lista yfir fyrrum formenn. Fá þær allar þakkir fyrir sitt góða framlag ásamt öllu því fólki sem setið hefur í stjórn og aðildarfélagum STÍL. STÍL er eitt af faggreinafélögum Kennarasambands Íslands (KÍ) og hefur notið góðs af fjárstyrkjum frá þeim og nýtingu á húsnæði til fundahalda og fær KÍ þakkar fyrir stuðninginn.

Ég læt aðra um að segja frá upphafi samtakanna og þeim merki-
legu steinum sem þá voru lagðir í vörðu STÍL. Það var ekki síst á upphafsárunum sem starf samtakanna einkenndist af drifkrafti, dugnaði og mikilli hugsjón. Slíkt

upphaf gefur starfi samtakanna mikinn byr alla leið til dagsins í dag og er hvatning til núverandi stjórnar um að tryggja áfram þróun og framgang tungumálanáms og -kennslu hér á landi.

Þegar ég tók við keflinu árið 2023 hafði Ísbrú aldrei fyrr farið með formennsku STÍL. Ég starfaði þá sem formaður Ísbrúar og tók þessari áskorun sem ég hef ekki séð eftir. Það má segja að mikið ævintýri hafi tekið við. Ég hef kynnst mörgu frábæru fagfólki og fengið áhuga-
verð og lærdómsrík tækifæri. Í stjórn STÍL sitja fulltrúar frá sjö tungumálakennarafélögum. Þar er Móðurmál – samtök um tvítyngi nýjasta viðbótin og það gleður mig mjög að tilkynna að þau hafa tekið við formannskeflinu.

Starfið undanfarin þrjú ár hefur að stærstum hluta einkenst af fjölbreyttum vinnustofum þar sem metnaður tungumálakennara á Íslandi hefur ekki leynst sér. Allar hafa þær verið vel sóttar og vel heppnaðar en sem dæmi má nefna vinnusmiðju Önnu Pálu Stefánsdóttur um tungumálanám og jákvæða sálfræði og vinnusmiðju Ingibjargar Ástu Tómasdóttur um tungumálanám og leiklist. Einnig sumarnámskeiðin okkar sem haldin voru annars vegar 2024 þegar við fengum erlenda gesti til að kenna fjöltyngda sögu-
gerð í myndbandaformi og hins vegar námskeið Bryndísar Jónu Jónsdóttur sumarið 2025 um núvitund og vellíðan í lífi og starfi kennara. Auk þess var vinnustofa Maríu Garðarsdóttur og Sigríðar Þorvaldsdóttur um málfræðinám í íslensku sem öðru máli vönduð og vel sótt. Hún var svo vinsæl að einnig var boðið upp á hana sem netvinnustofu og sló hún öll þáttökumet þar sem um 150 manns sóttu viðburðinn. Fjöldinn sýnir mikla þörf á menntun og starfsþróun kennara sem kenna íslensku sem annað mál. Hér hafa aðeins verið nefnd brot af þeim vinnustofum sem STÍL hefur haldið á undanförnum þremur árum og vil ég nota tækifærið og þakka öllum sem hafa stýrt þessum viðburðum

og þeim sem tóku þátt. Vinnustofurnar hafa allar, utan nokkurra á netinu, verið haldnar í Veröld - húsi Vigdísar í samstarfi við Vigdísarstofnun og þakka ég þeim kærlega fyrir samstarfið.

STÍL hefur einnig tekið þátt í alþjóðlegu samstarfi í gegnum FIPLV, NBR og Evrópsku tungumálamiðstöðina (ECML). FIPLV heldur árlega ráðstefnu á netinu og stórar ráðstefnur (World Congress) á þriggja ára fresti. Fulltrúi STÍL, Veska Jónsdóttir, fór til Nýja-Sjálands á ráðstefnu FIPLV í Auckland sumarið 2024 og hélt svo vinnustofu hér heima þar sem hún sagði frá því helsta sem hún tók með sér frá ráðstefnunni. Þess má líka geta að STÍL á fulltrúa í stjórn FIPLV, Sigurborgu Jónsdóttur. Sigurborg fundar reglulega með stjórn STÍL og upplýsir hana um störf FIPLV. Formaður STÍL situr í stjórn NBR en þar sitja formenn tungumálakennarasamtaka á Norðurlöndunum og Eystrasaltslöndunum. NBR fundar 4-5 sinnum á ári á netinu, heldur ráðstefnu annað hvert ár auk þess sem gefið er út veglegt fréttabréf fjórum sinnum á ári. STÍL sendir reglulega inn fréttir og greinar í NBR fréttabréfið og þar hefur sagan m.a. varðveist eftir að Málfríður hætti að koma út. Þó kom út fréttabréfið „Litla Málfríður“ á netinu haustið 2025 og vonir standa til að halda áfram að gefa út slíkt fréttabréf. ECML á líka íslenskan fulltrúa í stjórn, Eyjólfr Má Sigurðsson. Hjá ECML er unnið gott starf við að styðja við tungumálanám og -kennslu og hafa þó nokkrir frá Íslandi tekið þátt í verkefnum, námskeiðum og ráðstefnum á þeirra vegum hjá Tungumálamiðstöðinni í Graz, Austurríki, auk þess sem hægt er að nálgast ógrynni gagna á vef þeirra sem styðja við tungumálanám, fjöltyngi og menningarmiðlun. Því er ECML dýrmætur samstarfsaðili STÍL.

Hefðinni við að halda Evrópska tungumáladaginn hátíðlegan hefur verið viðhaldið í Veröld og hefur samstarfið við Tungumála-

miðstöð Háskóla Íslands, Vigdísarstofnun, Rannís og Mennta- og barnamálaráðuneytið verið ómetanlegt í því sambandi. Þakka ég þessum aðilum fyrir farsælt samstarf. Í september 2026 verður 40 ára afmæli STÍL haldið hátíðlegt á þessum degi og þá mun m.a. formaður Samtaka tungumálakennara í Svíþjóð, Mia Smith, flytja erindi um stöðu tungumálakennslu í Svíþjóð.

Síðast en ekki síst er ég stolt af nemendaverðlaunum STÍL sem voru veitt í fyrsta sinn í formannstíð minni. Verðlaunin eru veitt nemanda sem hefur sýnt mikinn áhuga og metnað í tungumálanámi sínu. Vorið 2025 var verðlaunahafinn stúdent frá Menntaskólanum á Akureyri, Sigrún Freygerður Finnsdóttir. Hún fékk vegleg peninga-

verðlaun ásamt bókinni Eitt þúsund tungumál við brautskráningu þann 17. júní 2025. Vorið 2026 fékk stúdent frá Menntaskólanum við Hamrahlíð, Almar Steinn Þorgeirsson, verðlaunin. Vonandi getum við haldið áfram að verðlauna ungmennti sem sinna tungumálanámi sínu af ástríðu. Fjöldi tilnefninga til verðlaunanna frá skólum landsins undanfarin tvö ár sýnir, svo ekki verður um villst, að ungt fólk hefur mikinn áhuga á tungumálum og tungumálnámi.

Verðlaunin eiga fyrst og fremst að hvetja ungt fólk til að læra tungumál og kynna sér heiminn í gegnum þau. Kerfisbreytingar í menntakerfinu okkar hafa minnkad vægi tungumála í framhaldsskólanámi og haft þau áhrif að dregið hefur úr aðsókn ungmenna

í að læra þau. Þessari þróun þarf að snúa við því tungumál eru ekki aðeins samskiptatæki heldur lykhill að skilningi. Á tímum aukinnar spennu og sundrungar í heiminum eru þau ein af grunnforsendum lýðræðis. Hæfni til að hlusta, skilja og eiga í gagnkvæmum samskiptum getur dregið úr átökum og stuðlað að friði.

STÍL mun halda áfram að byggja á þeim grunni sem lagður var fyrir 40 árum og fylgja hugsjóninni um að sameina krafta tungumálakennara og efla tungumálanám með lýðræði og frið að leiðarljósi. Ég ítreka þakkar mínar til allra þeirra sem hafa komið að starfi STÍL undanfarin 40 ár.

Til hamingju með afmælið, STÍL!

Minningabrot

*Hafdis Ingvarsdóttir,
dönskukennari og
fyrsti formaður STÍL*

Upp úr miðri síðustu öld var mikil gróska í kennslu erlendra tungumála. Allir framhaldsskólánemendur lærðu eða kynntust fjórum erlendum tungumálum (líka stærðfræðideildir). Til að efla tungumálakennsluna voru haldin fjölmörg lengri og styttri námskeið fyrir tungumálakennara. En hvert tungumál var alltaf með sitt sérnámskeið og lítil sem engin samvinna var á milli kennara sem kenndu hin ýmsu tungumál. Sú hugsun að tungumálin ættu mikinn sameiginlegt var mönnum ekki ofarlega í huga.

Til marks um það minnst ég þess hversu undrandi ég, dönskukennarinn, varð þegar Jacqueline Friðriksdóttir sem á þeim tíma var primus mótor í enskukennslu hér á landi bauð mér að koma á námskeið með enskukennurum í Englandi. Jackie var þá að skipuleggja þriggja vikna (!)

námskeið fyrir enskukennara í Suður-Englandi. Ég stóð þar hjá þegar hún var að hvetja vinkonu mína sem var enskukennari til að koma og mér varð að orði: „en spennandi“ eða eitthvað í þeim dúr „Komdu bara með“ sagði Jackie og bætti svo við. „Þetta er námskeið um að kenna ensku, ekki um enskt mál eða enskar bókmenntir.“ Ég var samt afar efins um að ég hefði nokkuð þangað að sækja en hugsaði sem svo að það væri þó ekkert að því að dvelja í þrjár vikur við suðurströnd Englands og njóta lífsins.

En þegar á hólminn kom reyndust þetta hálfgerðar þrælubúðir. Byrjað snemma á morgnana og haldið áfram til klukkan sex á kvöldin. Svo var maður „tekinn upp“ og ekki í boði að vera einhver farþegi. Ég held að ég hafi aldrei farið á jafn áhrifamikið námskeið sem skildi svona mikið eftir. Þarna opnaðist fyrir mér nýr heimur. Ég sá fljótt að ég hafði ekki síður gagn af því sem fram fór en enskukennararnir. Þarna var verið að kenna aðferðafræði tungumála. Hvernig væri t.d. hægt að gera málfræðina aðgengilegri, en rauði þráðurinn var hversu mikilvægt það væri að virkja nemendur sem málnotend-

ur og hvaða leiðir væru til þess. Ég minnst þess að aðalkennari okkar sagði oft: „You don't need to practise – your students need to practise“ og talaði heilmikið um „teacher talking time“ sem væri á kostnað þess að nemendur fengju að æfa sig af því að kennurum þætti svo gaman að tala.

Sumarið eftir var framhaldsnámskeið í aðrar þrjár vikur. Eftir þessa sex vikna reynslu fannst mér augljóst að það þyrfti að koma þessari þekkingu áleiðis til sem flestra tungumálakennara. Hópurinn hér heima sem ég ræddi við var sam-mála um að lykillinn væri að koma á meiri samvinnu tungumálakennara m.a. með sameiginlegum námskeiðum. Fyrsta sameiginlega kennslufræðinámskeiðið var svo haldið í Rúgbrauðsgerðinni fyrir ensku- og dönskukennara og var það vel sótt.

Í framhaldinu gerðust hlutirnir nokkuð hratt. Forystumenn ensku- og dönskukennara ræddu við kennara úr öðrum tungumálum um hugmyndina um að vinna meira saman. Þótt tungumálin innan STÍL séu í eðli sínu ólík, þótt þau séu innbyrðis skyld, eiga þau sameiginlegan grunn þegar kemur að

kennslufræði og faglegum grunni.

Þessi fyrstu sameiginlegu námskeið voru oftast haldin úti á landi til að þjappa kennurunum betur saman. Ég hef oft dáðst að því hversu vel forysta tungumálakennara tók þessum róttæku hugmyndum að vinna saman og ekki síður hversu vel þessi námskeið voru sótt af kennurum um allt land.

Fljótlega kom fram sú hugmynd að það myndi efla samvinnu og auka styrk okkar að stofna regnhlífarsamtök sem hlutu síðar heitið Samtök tungumálakennara á Íslandi, skammstafað STÍL. Það er alltaf hæpið að nefna nöfn í svona brautryðjendastarfi þar sem margir koma að en ég held að það halli ekki á neinn þótt ég nefni þær nöfnur Auði Torfadóttur og Auði Hauksdóttur sem nokkurs konar guðmæður að stofnun STÍL samtakanna. Það var svo 1985 sem samtökin voru formlega stofnuð og kosin stjórn sem í sæti áttu fulltrúar allra starfandi tungumálafélaganna.

Það var mikill hugur í tungumálakennurum og allir vildu vera með. Að stofnun samtakanna stóðu fjögur félög: Félag enskukennara, Félag dönskukennara, Félag frönskukennara og Félag þýskukennara. Spænskan var ekki farin að ryðja sér til rúms í skólum landsins á þessum tíma. Spænskukennarafélagið kom því seinna inn í samtökin og sama gilti um norsku- og sænskukennara og loks gekk Ísbrú – Félag kennara sem kenna íslensku sem annað mál í STÍL.

Fengnir voru erlendir kennarar til að halda námskeið fyrir ensku-, dönsku-, frönsku- og þýskukennara. Ég minnst fyrstu námskeiða með Marion Geddes sem kom frá Lundúna háskóla og Birgit Hinriksen frá Kaupmannahafnarháskóla auk fjölmargra annarra sem komu og fræddu okkur um kennslu tungumála.

Eftir stofnun STÍL var farið að ræða um að mikilvægt væri að hafa mál gagn. Skipuð var ritstjórn sem í sátu fulltrúar allra félaganna. Eftir miklar vangaveltur var nafnið Málfríður valið á þetta nýja tímarit. Við sem tókum þátt í þessu frá byrjun fundum hvað samvinnan og þessi sameiginlegi vettvangur efdi okkur sem fagmenn og hvað þetta

Stjórn STÍL: Efri röð f.v.: Bertha Sigurðardóttir, Hannes Stefánsson, Hrefna Arnalds og Auður Tordadóttir. Neðri röð f.v.: Elísabet Stensen, Hallás Ingvarsdóttir, formaður, og Sigríður Magnúsdóttir. Á myndina vantar Herdis Viggósdóttir.

sameinaði og styrkti tungumálakennsluna.

Fyrsta stjórn STÍL fór að huga að því að tengjast systursamtökum okkar á hinum Norðurlöndunum sem öll voru með slík regnhlífarsamtök. Þegar við fréttum að það yrði ráðstefna á þeirra vegum í Danmörku var ákveðið að formaðurinn færi (þótt engir væru peningarnir) og kæmist þannig í samband við formenn hinna samtakanna. Í stuttu máli reyndist þetta vera heillaskref og upphaf að náinni samvinnu. Til gamans má nefna að formanni fannst dálítið kómískt þegar alltaf var verið að tala um „den islandska delegation“ en það hætti að vera fyndið þegar „delegasjónin“ átti að vera með skemmtiatriði við hátíðarkvöldverðinn. Við komumst þarna á snoðir um að til væru alþjóðleg samtök tungumálakennara, Fédération Internationale des Professeurs de Langues Vivantes (FIPLV), og athugið að það var ekkert hægt að gúggla á þessum tímum. Við sóttum snarlega um inngöngu í samtökin.

Þegar ég rifja upp þennan tíma kemur upp í hugann hversu miklar framfarir hafa orðið í kennslu tungumála. Hins vegar hefur verið sótt hart að okkur og reynt að draga sem mest úr kennslumagni. Á þessum fyrstu árum var þegar hafin baráttan fyrir að halda inni þriðja máli og að dönskukennslan yrði ekki skert. STÍL barðist hart gegn þessum niðurskurði. STÍL gegndi þannig tvenns konar hlutverki: Að stuðla að faglegri þróun tungumálakennara og um leið

vera hagsmunafélag til að berjast gegn niðurskurði í kennslunni.

Við styttingu framhaldsskólans hefur verið vegið mjög að tungumálakennslunni og er ekki séð fyrir endann á því. Jafnvel enskan hefur verið skorin niður. Þrátt fyrir að allir viðurkenni mikilvægi góðrar enskukunnáttu fyrir allt nám og störf eru skylduáfangar í henni orðnir of fáir. Ein afleiðingin af skerðingum er að Íslendingar fá ekki lengur aðgang að dönskum háskólum vegna þess að þeir hafa lokið of fáum einingum í dönsku.

Við vitum hvaða fjársjóður felst í því að kynnast öðrum tungumálum og menningu þeirra. Tungumálakunnátta lýkur upp glugga að stærri veröld, eykur vísýni og eflir skilning þjóða á milli. Það er því sárt að sjá hvað hlutur tungumála er orðinn rýr í menntun íslenskra ungmenna. Merkur málvísindamaður líkti því saman að hafa gott vald á ensku við mikilvægi þess að vera læs. Hins vegar ef ungt fólk vildi ná langt í lífinu væri algert skilyrði að hafa vald á fleiri tungumálum en móðurmáli og ensku. Þeim mun fleiri tungumál því eftir sóknarverðari yrði einstaklingurinn á vinnumarkaði.

Við þessi tímamót á ég þá ósk heitasta að hætt verði að skera niður í tungumálakennslu og að tungumál fái verðugan sess í skólanámskrám - öllum til heilla. Í því efni þarf STÍL að láta til sín taka. Að lokum vil ég óska Samtökum tungumálakennara til hamingju með árin fjörutíu og megi þau eflast og styrkjast enn frekar.

Skýrsla formanns STÍL á fyrsta aðalfundi félagsins eftir fyrsta starfsárið 1986-1987

Fundurinn var haldinn í húsakynnum Goethe Institut á Tryggvagötu

Hafdís Ingvarsdóttir,
dönskukennari og
fyrsti formaður STÍL

Ágætu fundargestir.

Eins og ykkur flestum er kunnugt voru STÍL samtökin stofnuð í nóvember 1985. Nokkuð dróst að skipa stjórn og hélt hún sinn fyrsta fund 25. febrúar 1986. Stjórnina skipa átta manns. Stjórnin er skipuð samkvæmt lögum samtakanna: Formenn stofnfélaganna fjögurra skulu ávallt sitja í stjórn. Formenn félaganna eru: Fyrir enskukennara, Auður Torfadóttir, fyrir dönskukennara, Hrefna Arnalds, fyrir frönskukennara Herdís Vigfúsdóttir og fyrir þýskukennara Elísabet Ziemsen. Einnig skal hvert félag skipa einn fulltrúa í stjórn sem er nokkurs konar framkvæmdastjórn. Eftirfarandi voru tilnefndir af

stjórnnum félaganna: Bertha Sigurðardóttir fyrir enskukennara, Hafdís Ingvarsdóttir fyrir dönskukennara, Sigríður Magnúsdóttir fyrir frönskukennara og Hannes Stefánsson fyrir þýskukennara. Stjórnin skipti með sér verkum og varð Hafdís formaður, Bertha ritari, Sigríður varaformaður og Hannes gjaldkeri. Stjórnin hefur haldið fundi mánaðarlega að undanskildum júní og júlímánuði. Fyrsta verk stjórnar var að vekja athygli á stofnun samtakanna og voru í því skyni skrifuð kynningarbréf vítt og breitt m.a. til Norðurlandanna og erum við þegar farin að fá undirtektir við þær bréfaskriftir.

Af þeim málum sem stjórnin hefur tekið fyrir og samþykkt á sínu fyrsta starfsári eru þessi helst:

1. Stefnt skal að því að haldin verði námskeið á vegum STÍL annað hvert ár og þá helst utan höfuðborgarsvæðis. Þessi námskeið yrðu í svipuðum dúr og námstefnan á Akureyri

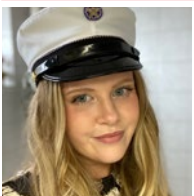
sl. haust þar sem ensku- og dönskukennarar stóðu fyrir og þótti takast með miklum ágætum.

2. Samtökin skulu beita sér fyrir að þegar eitthvert félaganna fær góða gesti geti hin félögin nýtt sér það. Sem dæmi má nefna að Félag þýskukennara fékk nýlega í heimsókn þekktan þýskan fræðimann Dr. Hans Ebehart Phiepho en bók hans Kommunikative Kompetenz hefur vakið mikla athygli og gátu allir tungumálakennarar hlýtt á hann.

3. Stefnt er að því að halda sameiginlegt námskeið á haustdögum einhvers staðar úti á landi t.d. Vestfjörðum.

4. STÍL hefur mikinn áhuga á að beita sér fyrir breytingu á menntun tungumálakennara. Í því skyni höfðum við samband við æfingastjóra HÍ og hann (hún) sendi okkur yfirlit yfir hvernig náminu var háttað sl. vetur. Stjórnin hafði ýmislegt við það að athuga og einkum hversu lítil tengsl virtust vera milli fræðilegrar umfjöllunar og raunveruleikans í kennslustofnunni. Það er enn fremur eindregið álit stjórnar-

Í takt við tímann

Sigrún Freygerður
Finnsdóttir, nemandi
í íslensku við Háskóla
Íslands og vinnings-
hafi nemendaverð-
launa STÍL 2025

Ég heiti Sigrún Freygerður Finnsdóttir. Ég er níttján ára gömul og er fædd og uppalin á Akureyri. Vorið 2025 útskrifaðist ég úr Menntaskólanum á Akureyri (MA) og í lok ágúst hóf ég svo nám við íslensku í Háskóla Íslands. Þegar ég útskrifaðist úr MA hlaut ég nemendaverðlaun STÍL fyrir einstakan áhuga og metnað í tungumálánámi. Að hljóta þessi verðlaun hefur einstaklega mikla meiningu fyrir mig því síðan ég man eftir mér hef ég alltaf haft mikinn áhuga á

tungumálum og þá sérstaklega íslensku.

Ég held samt að áhugi minn á tungumálum komi upprunalega frá hinni umdeildu Eurovision-keppni. Hún hefur alltaf verið virkilega stór hluti af mér. Ég byrjaði ung að syngja lög á tungumálum sem ég kunni ekki neitt í og skildi því mjög snemma að í tónlist þarftu ekki endilega að skilja textann til að skilja boðskapinn.

Sem dæmi má taka franska framlagið í fyrra sem hét *Mon amour*. Flest vita eflaust að *mon amour* þýðir ástín mín en um leið og lagið hefst skynjarðu strax tilfinninguna sem textinn snýst um, án þess að skilja annað orð í frönsku en titilinn. Maður heyrir sársauka og ást og gleði og reiði í lögum þó maður

skilji ekki textann og þegar ég fattaði þetta sem barn, leið mér eins og einhver hafði kveikt á ljósa-peru í heilanum á mér. Ég skildi eitthvað glænýtt – hvað tungumál eru mismunandi og áhugaverð. Það var því auðveld ákvörðun að velja braut í menntaskóla. Ég fór í heimsókn ásamt bekknum mínum í grunnskóla í báða framhaldsskóla Akureyrar og í heimsókninni í Menntaskólann var ég nánast búin að ákveða áður en ég yfirgaf skólann að mig langaði á mála- og menningarbraut.

Alla mína skólagöngu hafa skapandi verkefni alltaf verið mín helsta hvatning í námi. Þegar ég lít til baka og hugsa um mín uppáhalds skólaverkefni sem ég hef unnið eru þau öll skapandi á einhvern hátt. Í menntaskóla fékk ég að steinbaka

- innar að nauðsynlegt sé að taka upp kennslu í kennslufræði greinarinnar (í okkar tilfelli kennslu erlendra tungumála) og höfum við sent skor uppeldis- og menntunarfræði erindi þess efnis. Háskólinn er hins vegar að sögn æfingastjóra að brydda upp á einhverjum nýjungum til að tengja betur við vettvang og við bíðum því átekta.
5. Stjórnin vill efla tengsl við samtök tungumálakennara á Norðurlöndum og einnig efna til samvinnu við alþjóðasamtök tungumálakennara. Formaður sótti fund/seminar sem haldið var á vegum norrænu tungumálasamtakanna í Odense í Danmörku. Félagar okkar á Norðurlöndum létu í ljósi mikla ánægju að við skyldum vera búin að stofna slík samtök og þau hafa mikinn áhuga á frekari samvinnu. Norrænu samtökin halda ráðstefnu fjórða hvert ár en námskeið þess á milli. STÍL hefur tekið að sér að halda námskeið fyrir öll Norðurlöndin 1990 en næsta ráðstefna Norrænu samtakanna verður haldin í Umeå í Svíþjóð 1998 og væri ánægjulegt ef við gætum fjölmennt þangað. Ég tel að við höfum mikið til þessara þjóða að sækja. Þau hafa svipaðan menningarlegan bakgrunn og skólakerfin eru nokkuð lík. Því ættu rannsóknir sem þar eru gerðar að geta nýst okkur svo og kennsluefni sem þar er notað.
6. STÍL hefur fengið boðum að gerast aðili að alþjóðasamtökum tungumála-

kennara, *Fédération Internationale des Professeurs de Langues Vivantes* skammstafað FIPLV og er það mál í athugun hjá stjórninni.

7. Nokkur atlagla var gerð að þriðja máli við samningu námskrár framhaldsskólanna sl. vetur. Þær Elísabet og Herdís brugðust hart við, mótmæltu og gerðu athugasemdir. Ég nefni þetta hér til að undirstrika hversu mikilvægt það er að hafa sterk samtök að baki þegar að okkur er sótt.
8. Góð samvinna hefur verið við ritstjórn Málfríðar og hefur formaður setið nokkra fundi með ritstjórn. Einn sameiginlegur fundur var svo haldinn með framkvæmdastjórn STÍL og ritstjórn Málfríðar í maí sl. Þar var m.a. rætt um stefnu blaðsins, innihald og fjármál. Það er gífurleg vinna sem liggur að baki útgáfu slíks rits og vil ég nota tækifærið og þakka Ásmundi, Fanneyju, Gerði, Sigprúði, Stellu og Svandísi fyrir ötul og vel unnið starf.

Ég nefndi áðan að kynningarbréfin sem við sendum væru farin að skila árangri. Meðal þess er boð frá Menningarmálanefnd Norðurlandaráðs um að senda fulltrúa á námstefnu um tölvur sem nú er svo mjög að ryðja sé til rúms í skólastarfi. Við þáðum þetta góða boð og sótti ritari samtakanna Bertha Sig. þessa námsstefnu. Það þarf ekki að tiunda það hversu ómetanlegt það er að fá að fylgja stöðugt

og náði með þeirri umræðu sem á sér stað um tungumálakennslu í löndunum í kring.

Við höfum líka eignast mál gagn sem gerir okkur kleift að miðla upplýsingum áfram til félagsmanna.

Eins og fram kom á stofnfundi STÍL höfum við áhuga á að fá alla tungumálakennara til liðs við okkur. Það var því ánægjulegt þegar okkur barst á dögnum bréf frá norsku- og sænskukennurum um að þeir hefðu stofnað með sér félag og sæktu hér með um innngöngu í STÍL. Við erum að vonast eftir að ná til þeirra tungumálakennara sem enn standa utan við STÍL, t.d. spænskukennara og höfum boðið þeim aðild. Eins og heyra má af þessari skýrslu hefur ýmsum málum verið ýtt úr vör en næg verkefni eru fram undan og væri gott að fá ábendingar frá kennurum hvað þeir vilja að við gerum. Að lokum vil ég þakka samstarfsfólki mínu fyrir góða samvinnu. Það er von mín að menn séu sammála um að þó samtökin séu aðeins árs gömul hafi þau sannað tilverur sinn.

Hafdís Ingvarsdóttir, formaður

pizzur í verkefni um Ítalíu, skrifa greinar um íslensku þýðingarnar á Tinnabókunum og í frönsku samdi ég ásamt vinkonu minni lag sem hét *J'aime les crêpes*.

Mitt allra uppáhalds skólaverkefni gerði ég þó í grunnskóla. Þá fékk ég að kynnast því að vera í fjarnámi þegar Covid-faraldurinn skall á. Ég var að lesa Gísla sögu Súrssonar í íslensku og verkefnið var að endursegja ákveðna kafla í sögunni eins og þeir hefðu átt sér stað á netinu. Mjög góð hugmynd að verkefni en mér leist ekkert á hana. Ég og vinkona mín fengum úthlutaða mjög spennuþrungna kafla. Okkur fannst status á Facebook vera lítillækkun fyrir hetju eins og Gísla sem flúði undan mönnum sem vildu drepa hann. Þá fengum við allt í einu þá frábæru

hugmynd að endurleika kaflana okkar með playmóköllum. Við vorum samt vissar um að kennarinn okkar myndi ekki leyfa okkur það því það væri of frábrugðið upprunalega verkefninu. En hún var hæstánægð með þessa hugmynd og hvatti okkur til að framkvæma hana.

Skapandi verkefni skipta miklu máli fyrir nemendur eins og mig. Það verða ekki allir kennarar eða lögfræðingar eða læknar eða á skrifstofum í skýjakljúfum. Í hverjum bekk er að finna málara, leikara, tónlistarfólk og öll þau sem sjá fyrir afþreyingunni sem þú vilt sjá og heyra. Kennarar tala oft um að nám undirbúi okkur fyrir lífið en ég segi frekar að kennarar undirbúa mann fyrir lífið. Þau kenna manni að allir geta eitthvað, að

möguleikarnir séu endalausir, að maður megi hugsa út fyrir boxið.

Verðlaunin frá STÍL hafa minnt mig á að það er í lagi að gera hlutina öðruvísi. Ef maður kann eitthvað vel hví ætti maður ekki að fá að gera það? Er það ekki það sem nám snýst um, að læra að finna sína styrkleika og geta nýtt þá í hvað sem er? Ég ætla mér allavega að nýta styrkinn frá STÍL í nákvæmlega það sem mig langar í. Planið er að fara til Bretlands næsta sumar í ritlistaskóla í Oxford í einhverja daga því ég hef alltaf dýrkað að skrifa.

Ég vil því þakka STÍL innilega fyrir að hafa veitt mér þessi verðlaun og ég hlakka til að sjá hvaða hæfileikaríki nýstúdent hlýtur þau næsta vor.

Árin þegar allt fór á hliðina:

Áræði og seigla einkenndu starf STÍL

Hólmfríður Garðarsdóttir, prófessor í spænsku við HÍ og fyrrum formaður STÍL

Það var á vordögum 2019 að ég samþykkti að taka að mér formennsku í stjórn STÍL fyrir hönd Félags spænskukennara. Það sem ég vissi ekki þá var að STÍL hafði samþykkt að sjá um skipulagningu alþjóðlegrar ráðstefnu fyrir hönd svæðasambands Norðurlandanna innan Alþjóðasamtaka tungumálakennara (International Federation of Language Teachers' Associations' (FIPLV). Ráðstefnuna skyldi halda á vordögum 2020 svo það var ekki eftir neinu að biðja. *Future of Languages* varð fyrir valinu sem yfirskrift hennar og dagarnir 11. og 12. júní reyndust hentugastir.

Undirbúningsvinna fór strax af stað. Húsnæði var tryggt í Veröld – húsi Vigdísar og samningur náðist við Vigdísarstofnun um að standa að ráðstefnunni með STÍL. Ráðstefnukall var sent út, hérlandis og erlendis, sótt var um fjölda styrkja og leitað var til erlendra sérfræðinga sem gestafyrirlestra. Þær dr. Ofelia García, prófessor við New York-háskóla, og dr. Sara Breslin, frá Evrópsku tungumálamiðstöðinni í Graz, Austurríki, samþykktu boð STÍL. Mikill áhugi var á þátttöku og búrúst ríflega eitt hundruð tillögur að fyrirlestrum, auk þess sem stjórn alþjóðasamtakanna tilkynnti að hún kæmi til landsins til að halda árlegan aðalfund sinn samtímis ráðstefnunni.

Samskipti fóru aðallega fram um tölvupósta og þeir skiptu hundruðum, ef ekki þúsundum þegar upp var staðið. Stjórn STÍL hittist reglulega og skipti með sér verkum. Margir þræðir lágu til formanns

Frá setningu ráðstefnunnar Framtíð tungumála Ljósmyndari: Kristinn Ingvarsson

eins og vænta mátti en andinn var góður og undirbúningur gekk vel. Bestu fréttirnar fólust í stórum Nordplus styrk og ráðstefnustyrkjum frá Hugvísindastofnun og rektor Háskóla Íslands, auk ýmissa áramótum sem drög að dagskrá lágu fyrir. Um tveggja daga ráðstefnu var að ræða sem byggðist upp á sameiginlegum fyrirlestrum og samhliða málstofum. Að auki var gestum boðið í dagsferð um *Gullna hringinn* í lok ráðstefnu.

Við vorum klár(ar) í ævintýrið, en í janúar 2020 fóru að berast fréttir af faraldri sem lagðist yfir heimsbyggðina. Við fylgdumst vel með fréttum, en fyrsta bylgja COVID náði landi á Íslandi í byrjun mars 2020. Óvissan var íþyngjandi og erfitt að sjá þróun mála fyrir sér. Stjórn spáði og spekuleraði og það var í apríl sem send var út tilkynning til allra hlutaðeigandi um að ráðstefnunni væri frestað fram í júní

2021. Í kjölfarið þurfti að afbóka, endurbóka og semja um margt að nýju. Vinnudagarnir voru langir og væntanlegir gestir brugðust vel við. Skilningur, umburðarlyndi og víðsýni réði viðbrögðum flestra. En til að gera langa sögu stutta þá fóru mál þannig að ráðstefnunni var svo aftur frestað – með tilheyrandi póstaflóði og endurskipulagningu – til ársins 2023. Réðst það að hluta af því að Alþjóðasamtök tungumálakennara höfðu þegar ákveðið að halda ársþing sitt í Var-sjá í Póllandi, dagana 27.-29. júní, 2022, undir yfirskriftinni *Language Education in the Times of Global Change: The Need for Collaboration And New Perspectives*.

Ráðstefnan *Future of Languages* var svo loks haldin í Veröld, dagana 8. og 9. júní 2023, og það með miklum glæsibrag. Rúmlega eitt hundruð gestir fluttu erindi og fimmtíu aðrir gestir sóttu einstaka viðburði og fyrirlestra. Gesta-

Ofelia García, aðalfyrirlesari

Ljósmyndari: Kristinn Ingvarsson

Gestir á ráðstefnunni Framtíð tungumála

Ljósmyndari: Kristinn Ingvarsson

fyrirlesarar ráðstefnunnar urðu á endanum þrír því Vigdísarstofnun bauð Johan Sandberg McGuinne, sænskum Sama, aktivista og kennara, til ráðstefnunnar sem flutti tölu sem hann kallaði: *The Future of Indigenous Languages: Introducing the International Decade of Indigenous Languages 2022–2032*. Fyrirlestur dr. García var á fræðilegum nótum og bar yfirskriftina: *Bilingualism, Plurilingualism and Translanguaging: Differences and Consequences for Teaching*. Fyrirlestur sinn titlaði dr. Breslin: *Inspiring Innovation in Language Education; Changing Contexts, Evolving Competences*. Mæltist þeim öllum einstaklega vel og var tekið af kostum. Áhersla var lögð á fjölmenningu, fjöltyngi, stafræna þróun og mikilvægi þess að varðveita minnihluta- og frumbyggjamál. Ráðstefnan skapaði mörg tækifæri til alþjóðlegs samstarfs og tengslamyndunar en þátttakendur frá öllum heimshornum deildu reynslu sinni og ræddu sameiginlegar áskoranir í tungumálakennslu, svo sem minnkandi áhuga á ákveðnum tungumálum, áhrif stafrænnar þróunar og mikilvægi kennaramenntunar.

Stjórn STÍL lét þó ekki þar við sitja eða hélt að sér höndum á COVID-tímanum. Samtökin tóku þátt í því að halda upp á Evrópska tungumáladaginn, þann 26. sept-

ember ár hvert, í samvinu við Vigdísarstofnun og Tungumálamiðstöð Háskóla Íslands. Árið 2019 var sjónum beint að hljóðfræði tungumála og ekki hvað síst errum og tvíhljóðum í dönsku, og nefhljóðum, ess hljóðum og kringdum u-hljóðum í frönsku. Það voru þau Marc Daniel Skibsted Volhardt og Ásta Ingibjartsdóttir sem leiddu okkur um þá undraheima. Árið 2020 var lögð áhersla á að kynna sýninguna *Mál í mótun*, sem staðsett er í Veröld.

Í samkomubanni ársins 2021 var útbúið kynningar- og kennsluefni um tungumál Rómafélks og kennarar hvattir til að kynna það tungumál í skólum sínum. Árið 2022 heim sótti okkur svo dr. Birgit Henriksen, frá Kaupmannahafnarháskóla, og kynnti bók sína *Hvorfor gør jeg det, jeg gør?* (2020) og ræddi hvers vegna kennarar gera það sem þeir gera. Í kjölfarið fylgdu dæmisögur af góðum kennsluháttum frá Ármanni Halldórssyni (Versló) og Ragnheiði Kristinsdóttur (Versló/MH).

Endurmenntun kennara er málefni sem STÍL hefur lengi látið sig miklu varða. Undir hatti endurmenntunar skipulagði STÍL fjölda vinnustofa fyrir starfandi kennara. Þeim er ætlað að ná til þeirra fjölmörgu sem áhuga hafa á því að staðna ekki í starfi og fylgjast með straumum

og stefnum í kennslufræði tungumála. Á COVID árunum stóðu kennarar óundirbúið og ófyrirséð frammi fyrir því að endurskoða vinnulag, kennsluhætti, fyrirleign, námsmat o.fl. vegna skyndilegrar áherslu á net- og fjarkennslu. STÍL lagði sín lóð á vogarskálarnar og stóð m.a. fyrir átta vinnustofum á tímabilinu september 2021 til apríl 2023.

Dagana 11. og 12. ágúst 2022, stóðu samtökin að auki fyrir námskeiði, í samvinnu við Endurmenntun- arstofnun Háskóla Íslands og Evrópska tungumálamiðstöð (ECML) í Graz, Austurríki. Það bar yfirskriftina *Ígrundun og þróun eigin kennsluhátta (Reflecting and developing one own's teaching methods)*. Þær Angela Gallagher-Brett frá Lundúna-háskóla og Larisa Kasumagic-Kafedzic frá Sarajevó-háskóla, leiddu starfið.

Ég vil nota þetta tækifæri og þakka samstarfsfólki mínu í stjórn STÍL á árunum 2019-2023 kærlega fyrir samstarfið. Þetta voru undarlegir tímar en í mínum huga tókst okkur að tryggja öflugt starf STÍL þrátt fyrir áskoranir úr öllum áttum. Öðru samstarfsfólki, samtökum og félögum þakka ég einnig samferðina. Þetta voru óvenjuleg og áhugaverð ár sem ekkert okkar gleymir í bráð.

STÍL og Málfríður – þegar fræðaheimurinn kom til okkar

Þegar við höfum nám í dönsku í Háskóla Íslands í upphafi 8. áratugarins var mikil uppsveifla í hug- og félagsvísindum og möguleikar á atvinnu talsverðir. Orsakir voru þær helstar að framhaldsskólum fjölgaði og ný framsækinn námskrá fyrir grunnskólann leit dagsins ljós. Tungumáladeildir háskólans voru fjölmennar og það vantaði kennara til að manna þessa nýju skóla. Námssefnið var bókmenntir og málvísindi. Menningarsögu Dana var t.d. miðlað gegnum bókmenntir (m.a. *runesten*, *folkeviser* og *Grundtvig*) annars vegar og hins vegar málvísindi þar sem sjónum var beint að málfræði, setningafræði og svæðisbundnum mállyskum.

Þórhildur Oddsdóttir, dönskukennari og Brynhildur Anna Ragnarsdóttir, dönskukennari og fyrrum formaður STÍL

Og svo fórum við eins og fjölmargir aðrir með BA-prófið að kenna í grunnskóla með námsefni sem annars vegar var málfræði og stílar og hins vegar smásögur og styttri textar um land og lýð. Í farteskinu fór lítið fyrir kennslufræði tungumála, enda frekar ung vísindi. Kennsla fór að mestu fram á íslensku, nemendur lásu upphátt og þýddu, munnlega, texta markmálsins yfir á íslensku. Og ritun fólst í að þýða, skriflega, íslenskan texta yfir á markmálið. Og svo fóru nemendur í munnlegt próf!

Skólarannsóknar- og þróunardeild starfaði frá 1966 til 1992. Námsstjórar í öllum námsgreinum grunnskólans höfðu það hlutverk að veita kennurum og skólum stuðning og ráðgjöf. Sendir voru út bæklingar með hugmyndum um kennsluáðferðir og viðfangsefni, haldin voru sumarnámskeið á vegum Kennaraskólans, þar sem kynntar voru nýjungar „að utan“. Fyrir hvert námskeið fengu kennarar punkta sem safnað var til hækkunar launa – sem vissulega var hvati til að sækja námskeiðin. Endurmenntun er og var hluti af starfsskyldum kennara og fyrir marga leið inn í fræðaheim tungumálakennslu.

Fyrsta faggreinafélag tungumálakennara var stofnað 1968 og síðan hvert af öðru næstu árin. Þátttaka í starfi þeirra jók fag-

og starfsgreinavitund kennara og sjálfsmyndin þróaðist í vitundina um að vera tungumálakennari. Félögin héldu fræðslufundi og var falið að skipuleggja og sjá um símenntun framhaldsskólakennara. Forvígiskonur félaganna sóttu stórar ráðstefnur og þing erlendis þar sem fyrirlesarar voru þekkt nöfn frá kunnnum háskólum. Þær voru ósparar á að deila reynslu og þekkingu með félagsmönnum.

Tímamót á starfsferli okkar urðu árið 1983. Það var árið sem við urðum fyrir opinberun, sáum ljósið sem breytti sýn okkar á tungumálakennsluna. Fyrst er að nefna fræðslufundinn í Rúgbrauðsgerðinni þar sem við tókum m.a. þátt í stýrðum talæfingum sem viðfangsefni í tungumálanámi. Í kjölfarið sóttum við magnað námskeið í samvinnu kennaraskóla á Íslandi og í Danmörku með þeim Gerd Gabrielsen og Leni Dam sem smituðu okkur af áhuga á nemendasjálftæði (e. *learner autonomy*). Þær veittu okkur innsýn í að hvaðeina getur nýst sem viðfangsefni náms og hvöttu okkur til að leggja fyrir námsefni sem byggði á þessari hugmyndafræði. Þau urðu mörg ljósin sem á eftir komu.

Minnisbækur okkar rifja upp fyrir okkur dásamleg námskeið í aðdragandanum að stofnun STÍL.

Félög dönsku- og enskukennara tóku sig saman 1984 og héldu sumarnámskeiði að Varmalandi þar sem Marion Geddes kynnti fyrir okkur nýja nálgun í aðferðafræði tungumálakennslu, m.a. í hlustun. Aðgengi að hlustunarefni til kennslu var afskaplega takmarkað á þeim tíma og fá hljóm-tæki í skólastofum landsins. Við minnumst rútuferðar á fjölsótt málþing í Menntaskólanum á Akureyri í september 1985 og stofnfundar STÍL í Rúgbrauðsgerðinni 17. október sama ár. Það var líf í tuskunum, því strax í desember kom fyrsta tölublað Tímaritsins Málfríðar út. Þar var fylgt eftir efni frá málþinginu og Varmalandsnámskeiðinu. Og boltinn fór að rúlla fyrir alvöru.

Þungamiðjan í sumarnámskeiðum fyrir framhaldsskólakennara varð frá 1984 fag tengd og kennslufræði tungumála markviss. Áhersla var lögð á færniþættina fjóra, muninn á inntöku (*intake*) tungumáls og beitingu í ræðu og riti, hvernig unnt er að samþætta alla færniþætti við kennslu bókmennta og menningarfræðslu. Jafnframt var undirstrikað að ferli máltöku lýtur sömu lögmálum hvert sem tungumálið er.

Þegar flett er í gegnum fyrstu árganga Málfríðar – og minn-

isbækurnar - sjáum við viðamiklð, metnaðarfullt starf aðildarfélaganna og STÍL. Fyrstu ritstjórnir Málfríðar lögðu sig fram um að gera allt vel. Við sjáum hvernig tungutakið breytist, verður hnitmiðaðra og fagtengdara. Það leiddi til þess að tungumálakennarar eignuðust sameiginlegan þekkingarvettvang og fræðilegt orðfæri. Við fengum aðild að alþjóðlegum fræðaheimi tungumálakennara. Það styrkti sjálfsmyndina og hvatti til nýbreytni í námsefnisgerð. Við öðluðumst fagmennsku, fagvitund og sjálfsmynd sem tungumálakennarar. Námskeiðin festu svo í sessi útfærslu aðferða, ferla og ýmiss konar tilbrigði í kennsluháttum.

Minnisbækurnar draga fram í dagsljósið minningar frá fjölmennu STÍL-námskeiði á Laugarvatni 1987. Þar opnaði Birgit Henriksen augu okkar fyrir því að tungumál er „mange ting“, svo sem meðvituð og markviss tileinkun á orðaforða, tilvist og notkun *hikorða* sem okkur eru nauðsyn á meðan við erum að

hugsa, *málathafnir*, beiting máls við tiltekna aðstæður – og að við getum búist við ákveðnum orðum/frösum t.d. á kaffihúsi hvar sem er.

Sama má segja um námskeið á Akranesi 1989 þar sem Charles Alderson frá Lancaster University fjallaði um prófagerð. Hann vakti okkur til vitundar um að kennari á hvorki að vera einn um að búa til próf né gefa fyrir. Prófbættir verða að vera fjölbreyttir og reyna á mismunandi færniþætti og ólíka hæfni. Prófa skal færni í tungumáli; ekki greind, persónuleika, minni, bakgrunnsþekkingu, hæfni til að ráða gátur, rökvisi o.s.frv. Fjölbreytni í innihaldi og aðferðum eykur gildi prófs og því fleiri prófbættir því áreiðanlegra próf.

Minningar frá þessum tíma eru fjölmargar og allar góðar. Þetta voru gjöfulir tímar þar sem veröldin var að opnast á svo margan hátt. Við hittum marga kennara og fyrirlesara, öðluðumst ómetanlega reynslu og fengum fjölmörg tækifæri til að vaxa í starfi. Við þökk-

um öllum sem komið hafa að STÍL og Málfríði fyrir frábær kynni – og óskum STÍL langrar og gæfuríkrar framtíðar fyrir tungumálakennara landsins.

Í lokin viljum við setja fram nokkrar óskir tungumálakennurum til handa:

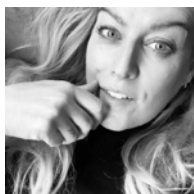
- Að þeim bjóðist ráðgjafapjónusta í tungumálakennslu.
- Að þeir fái tækifæri til að bæta við sig menntun sem hæfir ólíkum nemendahópum.
- Sett verði skýr viðmið/ákvæði um fagmenntun og hæfni tungumálakennara. Kennsla í tungumálum er sérstök faggrein.
- Haldin verði námskeið og málþing þar sem kennarar í öllum tungumálum, af ólíkum skólastigum hittast og ræða málín eftir innlögnum um tiltekið efni.
- Málfríður verði endurreist – Facebook getur aldrei komið í staðinn fyrir ábyrgt tímarit.

Myndir frá starfi aðildarféлага STÍL

Félag dönskukennara

Nordisk samarbejde – vellykkede skolebesøg og kulturel udveksling

Sigríður Alma Guðmundsdóttir, dönsku- og frönsku-kennari við Mennta-skólann í Sund, formaður Félags dönskukennara

Jeg vil gerne dele mine erfaringer omkring et samarbejdsprojekt mellem skoler i forholdsvis Island og Danmark, Öldutúnsskóli i Hafnarfjörður og Herlufsholm Skole og Gods i Næstved på Sydsjælland. Projektet involverede elever fra 10. klasse fra begge skoler og havde til formål at fremme nordisk samarbejde og kulturel udveksling.

Vores samarbejde startede i vinteren 2022 gennem en kontakt med dansk- og historielærer samt engelsklærer på Herlufsholm Skole, hvor vi startede samtaler mellem lærere samt elever og begyndte at forberede vores første egentlige møde.

Et Erasmus+ legat gjorde det muligt for lærerne fra Næstved at tage deres 10. klasse med på en rejse til Island i februar 2023, hvilket gav elever fra begge lande mulighed for at mødes og udvikle det vigtige og sjove samarbejdsprojekt, som stadig lever i bedste velgående her i foråret 2026.

Besøget omfattede både kulturelle aktiviteter, spændende naturoplevelser, faglige præsentationer og sociale arrangementer, såsom et Danmark-tema-bal på Island og et udsøgt og eventyrligt genbesøg af de islandske elever til Danmark i foråret 2024. En fantastisk spændende rejse og skolebesøg, støttet af Clara Lachmanns Fond, som fremmer nordisk samarbejde. Begge elevgrupper fik på den måde en førstehåndserfaring med dansk og islandsk kultur, sprog og livsstil, hvilket styrkede deres interesse og udvidede deres horisont.

Vi lærere, der deltog i projektet, har både erfaringer med udveksling, men også en stor interesse for nordisk samarbejde og for-

Dönskunemar úr Öldutúnsskóla í Hafnarfirði við Amaliuborgarhöll í Kaupmannahöfn.

står betydningen af den kontakt og kommunikation vi skaber med vores samarbejde. Vi har alle boet, studeret og arbejdet i udlandet og er meget bevidste om behovet for at forstå og værdsætte kulturelle forskelle, samtidig med at vi fremmer følelsen af fællesskab mellem elever fra Norden og inden for EU.

Vi har især lagt vægt på at ska-

be forståelse for mangfoldighed blandt vores elever på vores rejser og efter vores besøg, kan vi alle pege på diverse kulturelle forskelle, såsom vores festkultur, samt vigtigheden af det, at lære at træde uden for sin komfortzone. For eksempel var de danske elever vældig imponerede over de islandske elevers oprigtige og livsglade måde at feste på, og det var især værdifuldt for de

danske elever at opleve islandske unge, som formåede at have det sjovt og feste uden alkohol. Der findes nemlig også andre sunde og gode måder at feste og fejre på. Som undervisere, deler vi ansvaret for at være med til at vise vejen for vores elever og styrke deres kulturelle bevidsthed. Det var et fantastisk projekt, og vi har haft uforglemmelige oplevelser via vores besøg af hinanden på tværs af landegrænser.

Projektet fortsætter heldigvis og udvikles yderligere i samarbejde med nye lærere og elever, som nu får glæde af at deltage i samarbejdet og udviklingsarbejdet i det nordiske fællesskab.

Afslutningsvis, vil jeg gerne understrege betydningen af sprogundervisning generelt og den transformativ kraft som sproglæring og kulturelle udvekslinger har for elevers personlige udvikling og deres fremtidige uddannelsesmuligheder i Norden eller andre steder i verden. Jeg håber på fortsat lærersamarbejde og faglig udvikling for at kunne bevare og udvide denne type projekter i fremtiden. I det henseende, vil jeg fremhæve sproglærernes vigtige rolle som formidlere af international forståelse og samarbejde.

Danskir og íslenskir nemendur á sögufrægu bókasafni skólans í Herlufsholm Skole og Gods frá 1665.

Dönskunemar úr Öldutúnsskóla skemmta sér konunglega í Tivoli í Kaupmannahöfn.

HEIMSMARKMIÐ

Sameinuðu þjóðanna
um sjálfbæra þróun

Í náminu hafa nemendur unnið markvisst með heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna

Dönskukennsla í MTR

Raunheimur, menning og heimsmarkmið

Ida Semey, dönsku-
og spænskukennari
við Menntaskólann á
Tröllaskaga

Ég hóf kennslu í dönsku við Menntaskólann á Tröllaskaga (MTR) árið 2014. Þótt danska sé mitt móðurmál er ég ekki menntuð sem dönskukennari heldur sem spænskukennari og hef því frá upphafi nálgast dönskuna sem erlent tungumál. Sú nálgun hefur haft mikil áhrif á kennsluhætti mína þar sem ég legg áherslu á að nemendur skilji tungumálið í samhengi, notkun og merkingu frekar en eingöngu reglur og form.

Ég fór fljótlega að leita leiða til að gera kennsluna lifandi og tengda raunveruleikanum. Það fyrsta sem ég gerði var að láta nemendur búa

til smørrebrød. Út frá því þróaðist verkefnavinna þar sem nemendur kynntust dönskum matarhefðum, unnu með hugtök eins og *madpakken* og fræddust um *rugbrød* – bæði sem menningarlegt fyrirbæri og sem hluta af daglegu lífi í Danmörku.

Þessi nálgun, að byrja á einhverju áþreifanlegu, nærri lífi nemenda, varð síðar grunnur að því hvernig ég þróaði kennsluna áfram. Smám saman fór ég að byggja meira á raunefni, þar sem nemendur vinna með efni úr samtímanum – tónlist, myndbönd, greinar og samfélags-umræðu. Í MTR, þar sem kennslan er stafrænt skipulögð og byggir á vandinámi og símati, skapast gott rými fyrir slíka nálgun.

Síðar bættist við sterkari tenging við heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna. Menntaskólinn á Tröllaskaga varð UNESCO-skóli árið 2022 og í því felst skýr áhersla

á sjálfbærni, alþjóðavitund og ábyrgð. Þar sem stór hluti nemenda er í fjarnámi skiptir sérstaklega máli að þessi tenging við heimsmarkmiðin sé sýnileg og virk í náminu, þannig að nemendur geti tengt tungumálið við raunveruleg málefni og eigin heim.

Í kennslunni hafa nemendur til dæmis unnið með:

- Heimsmarkmið 12: Ábyrg neysla og framleiðsla, m.a. í tengslum við matarsóun, matarvenjur og þemu eins og *madkultur* og *madspild*, sem nemendur nefna einnig í könnunum sem áhugaverð.
- Heimsmarkmið 5: Jafnrétti kynjanna, þar sem nemendur skoða kosningarétt kvenna í Danmörku og stöðu jafnréttismála í dag.
- Heimsmarkmið 13: Aðgerðir í loftslagsmálum, tengt lífsstíl og ábyrgð.
- Heimsmarkmið 3: Heilsa og vellíðan, þar sem nemendur vinna með efni um ungt fólk, streitu og líkamsímynd

Menntaskólinn á Tröllaskaga

sem einnig endurspeglast í þeim þeim sem þeir velja og ræða í könnunum.

- Heimsmarkmið 16: Friður og réttlæti. Nemendur vinna verkefni tengd friði.

Nemendur fást við fjölbreytt verkefnaform þar sem þeir gera munnleg verkefni, hlustunaræfingar, myndbönd, skapandi verkefni og gagnvirkar æfingar. Verkefnin eru oft opin og gefa nemendum tækifæri til að taka afstöðu, tengja við eigið líf og skapa eigið efni.

Til að fylgjast með námi og upp-lifun nemenda legg ég fyrir kannanir. Niðurstöður, frá vori og hausti 2025, sýna skýrt að nemendur meta sérstaklega þema-vinnu, raunefni og fjölbreytt verkefni, þar sem þeir fá svigrúm til að vinna með efni á skapandi og gagnvirkan hátt. Þemun sem þeir velja sem áhugaverðust tengjast

beint heimsmarkmiðum, til dæmis matarmenningu og matarsóun (heimsmarkmið 12) og efni um ungt fólk og líðan (heimsmarkmið 3). Nemendur nefna m.a. *Duolingo*, gagnvirkar æfingar, myndbönd og verkefni tengd menningu og daglegu lífi sem gagnleg og áhuga-verð. Í könnuninni frá vori 2025 kemur jafnframt fram að stór hluti nemenda telur sig hafa bætt færni í lestri (70,9%), ritun (58,2%) og skilningi (56,4%), sem styður við að þessi nálgun hafi raunveruleg áhrif á tungumálanámið. Í opnum svörum kemur einnig fram að nemendur upplifa kennsluna sem jákvæða og styðjandi og tengja við hana bæði faglega og persónulega. Netkennslan hefur haft mikil áhrif á þessa þróun. Hún býður upp á sveigjanleika og möguleika á að aðlaga nám að þörfum nemenda, en krefst jafnframt nýrra leiða í kennslu og mati.

Í dag byggir dönskukennslan mín á þremur meginstöðum: Tungumáli, menningu og raunverulegum aðstæðum. Það þýðir að nemendur læra ekki bara tungumálið sjálft, heldur hvernig það er notað í raunverulegum aðstæðum, í menningu, samskiptum og daglegu lífi. Með því að byrja á áþreifanlegum verkefnum eins og *smørrebrød* og þróa það áfram yfir í raunefni og heimsmarkmið hef ég leitast við að skapa kennslu sem er lifandi, merkingarbær og tengd heiminum utan skólastofunnar.

Það hefur verið einstakt tækifæri fyrir mig og mína faglegu þróun að fá að kenna dönsku við Menntaskólann á Tröllaskaga, þar sem ég hef fengið svigrúm til að þróa kennsluhætti, prófa nýjar leiðir og tengja tungumálakennslu við menningu, samfélag og alþjóðleg málefni.

Félag enskukennara

Enskukennarar hvetja til skapandi skrifa

Guðný Ósk Laxdal,
enskukennari í Verzlunarskóla Íslands
og formaður Félags
enskukennara á Íslandi

Félag enskukennara á Íslandi (FEKÍ) var stofnað árið 1969 og er eitt af elstu faggreinafélögum Íslands og stærsta undirfélag STÍL. Frá árinu 2011 hefur FEKÍ staðið fyrir smásagnakeppni fyrir nemendur í bæði grunnskólum og framhaldsskólum og í dag er keppnin einn stærsti þátturinn í starfi félagsins. Aðeins fimm skólar tóku þátt þegar keppnin var haldin í fyrsta sinn, í fyrra tóku fimmtán skólar þátt og sendu inn um 60 sögur.

Á hverju ári er valið eitt orð sem er þema keppninnar, þemað er síðan tilkynnt á Evrópska tungumáladeginum í september. Undanfarin ár hafa orðin *Journey*, *Fake* og *Epiphany* orðið fyrir valinu og er gaman að sjá hvernig nemendur túlka þemað á hverju ári.

Keppt er í fjórum flokkum; fimmti bekkur og yngri, sjötti til sjöundi bekkur, áttundi til tíundi bekkur og síðan er einn flokkur fyrir framhaldsskóla. Hver skóli má senda inn að hámarki þrjár sögur í hverjum flokki.

Það er gaman að segja frá því að sumir skólar hafa byrjað með sína eigin keppni til að velja þær sögur sem verða sendar inn í stóru keppnina og má þar nefna Hlíðaskóla í Reykjavík, Menntaskólann á Akureyri og Grunnskólann í Hveragerði. Margir enskukennarar nota líka smásagnakeppnina í kennslu og nýta hana til að hvetja nemendur til skapandi skrifa. Dómnefnd velur þrjá sigurvegara í hverjum flokki og er verðlaunað fyrir fyrsta, annað og þriðja sæti. Verðlaunaathöfnin er haldin í byrjun febrúar og hefur undanfarin ár verið í samstarfi við Vigdísarstofnun og breska sendiráðið. Þá hefur sendiherra Bretlands á Íslandi afhent verðlaunin.

Sigurvegarar fá útprentað eintak

af öllum sigursögnum og fá að sjá verk sitt útprentað. Einnig fá nemendur enska skáldsögu sem verðlaun. Bókinni er síðan dreift til foreldra og aðstandenda á stafrænu formi. Þessi athöfn er alltaf mikil uppskera á starfinu í kringum keppnina en það er yndisleg stund að verða vitni að stolti nemenda, kennara og fjölskyldna á þessum degi.

Núna þegar gervigreind getur búið til smásögu á sekúndum, hefur mikið verið rætt hvort þessi keppni ætti að halda áfram eða ekki. En stjórn FEKÍ tók þá ákvörðun að breyta einungis því að nú skila kennarar inn sögum fyrir hönd nemenda og þurfa að

votta að nemandi hafi skrifað söguna. Keppnin er valfrjáls og því talið að það séu minni líkur á óheiðarlegu svindli.

Nemendur sem taka þátt í keppninni hafa margir farið í gegnum mikið ritunarferli, farið yfir söguna sína aftur og aftur til að gera hana enn betri. Margar sögur eru mjög persónulegar og augljóst að margir nemendur nota tækifærið til að tjá sig í gegnum ritun.

Við í FEKÍ erum mjög þakklát öllum þeim kennurum sem hvetja nemendur sína til að skrifa sögur og taka þátt í keppninni og hlökkum til að halda áfram með hana.

Viðmið um gervigreind eru mikilvægt fyrsta skref

Geir Finnsson,
enskukennari í Keili
og Menntaskólanum
við Hamrahlíð

Á síðastliðnum árum hefur skóla-samfélagið fengist við krefjandi áskorun í formi spunagreindar (e. generative AI). Færa má rök fyrir því að tungumálakennarar hafi fundið hvað mest af öllum fyrir áhrifum gervigreindar. Í kjölfar útgáfu ChatGPT er komin þó nokkur reynsla á fyrirbærið og fyrir vikið erum við betur í stakk búin til að takast á við gervigreind í tungumálakennslu. Gott fyrsta skref er að útbúa skýran ramma um notkun gervigreindar. Þessi rammi virkar langbest ef nemendur eru hafðir með í ráðum.

Viðmið í sátt við nemendur

Skömmu eftir að ChatGPT kom út átti ég hreinskilið samtalið við nemendur mína um hvernig þau yrðu sátt við að vinna með gervigreind. Á þeim tíma kenndi ég í Menntaskólanum á Ásbrú í Keili þar sem var tölvuleikjagerðarbraut. Nemendur þar voru þegar mjög færir forritarar og tækninotendur almennt sem voru enga stund að tileinka sér gervigreind. Það var því gagnlegt að heyra það sem þau höfðu að segja og ræða við þau um mínar vangaveltur. Úr urðu viðmið um notkun gervigreindar í áfanganum.

Allar götur síðan hef ég stuðst við þessi viðmið í enskukennslu. Í fyrsta tíma þegar ég hef klárað að fara yfir kennsluáætlun, skipti ég nemendum í umræðuhópa (sem er frá-bær ísbrjótur út af fyrir sig) og ber undir þau síðustu samþykktu viðmið um gervigreind sem ég nýtti mér á fyrri önn. Hlutverk nemenda er að rýna saman í viðmiðin, tjá

skoðun sína og að velja einn fulltrúa úr hópnum til að segja frá því helsta sem þau ræddu. Á meðan hlustum við öll og ég tek niður punkta. Að umræðum loknum er ég vel nestaður með athugasemdir sem ég nota mér til að uppfæra viðmiðin í samræmi við álit nemenda. Síðan ber ég lokaafurðina undir nemendur og við samþykkið um viðmiðin í kjölfarið. Nemendur kunna að meta tækifærið til að tjá skoðun sína og hafa áhrif á umhverfi sitt. Fyrir vikið bera þau virðingu fyrir því fyrirkomulagi sem ákveðið er.

Gervigreind hjálpar en gerir ekki fyrir þig

Í grunninn snúast viðmiðin um að leyfilegt sé að nota gervigreind til þess að aðstoða við verkefni en ekki til að gera þau fyrir sig. Útskýrt er í hvaða tilfellum gervigreind getur komið að gagni en einnig hvenær hún gerir manni óleik. Ítrekað er að gervigreind viti í eðli sínu ekki nokkurn skapaðan hlut enda sé hún bara að giska á rétt svar byggt á því mynstri sem hún greinir út frá þeim upplýsingum sem hún hefur aðgang að. Auk þess er nemendum gert ljóst að gervigreind vistar öll samskipti. Hún getur jafnvel gert það þrátt fyrir að borgað sé fyrir aðgang sem á að tryggja að gögn séu ekki vistuð. Þannig verða nemendur að passa vel upp á gögnin sem þau afhenda gervigreindinni. Jafnframt er lögð áhersla á að farið sé varlega með notkun gervigreindarinnar út frá umhverfis- og siðferðislegum sjónarmiðum.

Í viðmiðunum er líka lagt til að nemendur beri fulla ábyrgð á því að geta sannað að þeir hafi skilað frá sér eigin vinnu og afurð. Kosturinn við þetta fyrirkomulag er að nemendum er gefið færi á að svara fyrir sig og ekki er ákveðið fyrir fram að gervigreind hafi verið notuð. Með því að hafa þetta

skýrt frá fyrsta degi gerir nemandi ráðstafanir, t.d. að vista gögnin sín áður en að hann lætur gervigreind fara yfir þau. Enn fremur vita nemendur að þeir þurfa að geta gert grein fyrir ferlinu og skilningi sínum á vinnunni sinni. Mælt er með því að nemendur verji verkefnin sín eða ræði við kennara sinn um þau hverju sinni. Þetta er t.d. hægt að gera í persónu eða í stuttu myndbandi.

Skýr og gagnsæ viðmið fyrir nemendur og kennara

Viðmið sem þessi skapa skýran ramma sem gerir vinnuna þægilegri fyrir nemendur og kennara. Sjálfur hef ég aðstoðað Háskólann í Reykjavík (HR) við að útbúa ámóta viðmið fyrir skólann í heild sinni. Viðmið um öll möguleg kennslufög hljómar kannski eins og viðamiknið verkefni en það er engu að síður gerlegt með því að setja þau í vítt samhengi þannig að hver kennari geti útfært þau fyrir sig. Lykilatriði í viðmiðum HR er að hafa þau stutt, hnitmiðuð og skýr. Í þeim birtast upplýsingar sem snerta bæði nemendur og kennara. Þannig er allt upp á borðum og heildarfyrikomulag skýrt og gagnsætt, öllum til hagsbóta.

Viðmið um notkun gervigreindar í kennslu leysa ekki öll þau flækjustig sem þessi nýjung hefur í för með sér en þau eru stórt skref í rétta átt. Ég mæli heilshugar með því að tungumálakennarar taki upp á þessu fyrirkomulagi og útfæri eftir eigin höfði. Á tímum sem þessum er eflaust freistandi að draga úr „óöruggu námsmati“ (sjálfstæðri verkefnavinnu) og auka áherslu á „öruggt námsmat“ (próf, tímaritgerðir o.s.frv.). Aftur á móti geta skýr viðmið og opin hugur fyrir því að prófa nýja hluti og að leyfa mistökum að gerast leitt til þess að við getum treyst nemendum okkar í auknum mæli og stuðlað að góðri og nútímalegri kennslu.

Félag frönskukennara

Félag frönskukennara á ferð og flugi

Rósa Elín Davíðsdóttir, frönskukennari í Menntaskólanum í Reykjavík og aðjúnkt í frönskum fræðum við Mála- og menningardeild Háskóla Íslands

Félag frönskukennara hefur verið starfrækt frá árinu 1974. Markmið félagsins er að efla frönskukennslu á Íslandi með því að styðja við faglega þróun kennara, hvetja til samstarfs og miðla hugmyndum, kennsluáðferðum og námsefni. Félagið stendur reglulega fyrir námskeiðum, vinnustofum, fyrirlesturum og félagsviðburðum. Auk þessa að vinna að því að styrkja tengsl við frönskumælandi samfélög og stofnanir, bæði innanlands og erlendis.

Annað hvert ár skipuleggur félagið námskeið fyrir félagsmenn í Frakklandi eða frönskumælandi landi. Í júní 2025 fóru meðlimir félagsins á námskeið í Alliance française í Annecy í Frakklandi. Áherslan að þessu sinni var á ítarefni í frönsku til að styðja við hefðbundnar kennslubækur. Kennari á vegum Alliance française kom með innlegg og hugmyndir að kennslustund út frá ákveðnu efni eða þema og svo gafst kennurum tækifæri til að ræða eigin reynslu og skiptast á hugmyndum.

Félag frönskukennara er aðili að alþjóðlegum samtökum frönskukennara, Fédération Internationale des Professeurs de Français (FIPF), og sækir formaður reglulega fundi félagsins sem og undirdeildar þess en Ísland er hluti af Vestur-Evrópu-deild samtakanna.

Í júlí 2025 voru þáverandi formaður félagsins Svanhildur Snæbjörnsdóttir og Rósa Elín Davíðsdóttir stjórnarmeðlimur fulltrúar Félags frönskukennara á alþjóðlegri ráðstefnu FIPF sem haldin var í Besançon í Frakklandi og fengu til þess styrk frá Rannís. Svanhildur og Rósa tóku þátt í vinnustofum, hlustuðu á erindi af ýmsu tagi, t.d. um frönskukennslu á tímum gervigreindar, hvernig

Skjaskot úr myndbandi sem framleitt var af auglýsingastofunni Konsept fyrir kynningarátakið *Franska er málið*.

Félag frönskukennara á ferð í Annecy.

á að nota bókmenntatexta til að virkja nemendur, myndasögur í frönskukennslu og leiklist í frönskukennslu, ásamt því að funda með kennurum úr Vestur-Evrópu-deildinni. Einnig gafst tími til að skoða þessa fæðingarborg Viktors Hugo, sigla á ánni Doubs og kynnst frönskukennurum úr fimm heimsálfum. Það er dýrmætt að Félag frönskukennara geti átt fulltrúa á slíkri ráðstefnu þar sem yfir þúsund frönskukennarar alls

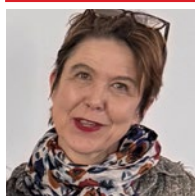
staðar að úr heiminum og á öllum skólastigum komu saman.

Að lokum má nefna að Félag frönskukennara tekur virkan þátt í kynningarátakinu *Franska er málið* en sendiráð Frakklands á Íslandi og Alliance française í Reykjavík leiða það verkefni. Markmiðið er að vekja athygli ungmenna á frönsku og hvetja þau til að velja frönsku sem þriðja tungumál í framhaldsskóla.

Frá afhendingu verðlauna í myndbandakeppni Fjör í frönsku 2026. Á myndinni sjást frá vinstri: Alexandre Labruffe, forstjóri Alliance française í Reykjavík, Renaud Durville, menningar- og vísindafulltrúi franska sendiráðsins, Sigurrós Soffía Daðadóttir vinningshafi í frönskukeppni framhaldsskólanema og nemi í Versló, Sigrún Halla Halldórsdóttir frönskukennari í Versló og Sólveig Simha, formaður Félags frönskukennara. Á myndina vantar hinn vinningshafann, Sigrúnu Evu Ingólfssdóttur, en hún og Sigurrós fengu saman 1. verðlaun fyrir myndband sitt.

Fjör í frönsku

Emmanuelle Sólveig Simha, umsjónar-kennari í 10. bekk, frönsku- og leiklistar-kennari í Landakots-skóla og formaður Félags frönskukennara

Myndbandakeppnin Fjör í frönsku 2026 vakti mikinn áhuga meðal nemenda sem læra frönsku á Íslandi. Félag frönskukennara á Íslandi, sendiráð Frakklands á Íslandi og Alliance française í Reykjavík standa að keppninni með það að markmiði að efla áhuga nemenda á frönsku með skapandi og skemmtilegum hætti.

Verðlaunaafhendingin fór fram 11. apríl 2026 í Veröld – húsi Vigdísar þar sem nemendur, fjölskyldur þeirra og kennarar komu saman til að horfa á myndböndin sem komust í úrslit. Þema ársins var „Fjör í frönsku“ og tengdist verkefninu *Franska er málið*, sem hvetur nemendur til að halda áfram frönskunámi, allt frá grunnskóla upp í framhaldsskóla.

Þátttakendur sýndu mikla sköpunargleði og frumleika í myndböndum sínum þar sem þeir nýttu sér grín, tónlist og leikræna framsetningu. Dömnefndin, skipuð fulltrúum frá Alliance française í Reykjavík, sendiráði Frakklands á Íslandi og Bíó Paradís, hrósaði

nemendum sérstaklega fyrir fjölbreytt og vönduð myndbönd.

Í ár voru aðalverðlaun fyrir framhaldsskólanemendur sérlega glæsileg, vikuferð til að stunda frönskunám í Rouen í Frakklandi. Sá vinningur gefur sigurvegurum einstakt tækifæri til að upplifa franska tungu og menningu í raunverulegu umhverfi. Auk þess voru veitt fjölmörg önnur verðlaun, svo sem gjafakort, franskar myndasögur og ýmsar franskar kræsingar. Með keppninni vilja skipuleggjendur vekja athygli á því hversu lifandi og aðgengileg franskan er og hvetja unga nemendur áfram í frönskunámi sínu.

Frá endurmenntunarferð spænskukennara í Bogota, Kólumbíu 2024. Instituto Caro y Cuervo.

Félag spænskukennara

Um starf félags spænskukennara á Íslandi

Ragnheiður Kristinsdóttir, spænskukennari við Menntaskólann í Hamrahlíð og formaður Félags spænskukennara

Undanfarin ár og áratugi hefur starf Félags spænskukennara verið virkt á ýmsum sviðum; unnið að gerð spænsk-íslenskrar orðabókar, staðið fyrir spænskudegi og Spænskuhátíð ásamt því að koma að hvers konar tungumála- og menningarviðburðum. Auk hefðbundinnar fundarstarfa 3 - 4 sinnum á ári, þar sem kennarar taka fyrir hugðarefni liðandi stundar og deila upplifun af námsefni, þekkingu á kennsluforritum eða námsaðferðum, hefur félagið lagt mikla áherslu á símenntun kennara.

Á hverju ári eru haldin endurmenntunarnámskeið, að vori eða hausti, þar sem félagið ýmist býður kennurum að halda námskeið

hér á landi eða kennarar héðan sækja sérhönnuð námskeið fyrir spænskukennara í spænskumælandi landi. Það er afar mikilvægt fyrir okkur sem kennum ungmennum tungumál, menningu og menningarlesi, að hafa sem besta innsýn inn í málsamfélögin sem við fjöllum um hverju sinni. Þess vegna höfum við í Félagi spænskukennara ekki aðeins lagt upp úr því að fylgjast vel með straumum og stefnum í kennslufræði tungumála og tækninýjungum heldur líka sótt námskeið til að dýpka þekkingu okkar á menningu, í sínu víðasta samhengi, beggja vegna Atlantshafsins. Spánn, Mexíkó, Argentína, Kúba, Ekvador og Kólumbía eru áfangastaðir þar sem háskólar hafa tekið á móti okkur og hannað með okkur námskeið sniðið að okkar áhugasviði þar sem um fjöllumunarefni hafa verið fjölbreytt; saga, listir og bókmenntir, stjórnmálaástand, málsamfélag, fjölytngi og málefni innfæddra og kennslufræði spænsku sem erlends máls. Þessi námskeið hafa

einnig styrkt vinasamband okkar kennara og faglegt samstarf þvert á skóla.

Spænska er móðurmál um 500 milljón manns, er annað mest talaða tungumál í heimi og er opinbert tungumál í tuttugu og einu landi. Um heim allan er einnig mikill fjöldi sem talar spænsku sem annað eða erlent mál. Fjölbreytt og litríkt menningarlíf, merk saga Íberíuskagans og Ameríku og rík mann- og náttúruflóra gerir hinn spænskumælandi heim að eftirsóttum áfangastað jafnt fyrir unga sem aldna. Það er okkur spænskukennurum því heiður að fá að kynna þennan heim fyrir okkar ungmennum á Íslandi og miðla þessum fjölbreytta menningarheimi á skapandi og skemmtilegan máta. Við kennarar erum einnig sannfærðir um að fræðsla okkar um aðra menningarheima muni skila sér í áhuga og umburðarlyndi ungmenna í garð fólks frá ólíkum heimshornum.

Spænskuhátíð

Ragnheiður Kristinsdóttir, spænskukennari við Menntaskólann í Hamrahlíð og formaður Félags spænskukennara

Spænskuhátíðin, sem á þessu ári fer fram í fjórða sinn á Íslandi, er samstarfsverkefni sendiráðs Spánar, Félags spænskukennara á Íslandi, Háskóla Íslands og samstarfsháskóla á Spáni í Alcalá de Henares og Santiago de Compostela. Hvert ár velja spænskukennarar eitt af Heimsmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna til að vinna með og nemendur hanna veggspjöld og taka upp myndbönd sem tengjast þeim. Verðlaunin eru glæsileg: þrír til fjórir hópar fá verðlaun sem eru vikudvöl við háskóla á Spáni, spænsku námskeið, gisting og upphald.

Á Spænskuhátíðinni eru heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna í forgrunni og nemendur eru hvattir til að setja fram verkefni sín á fjölbreyttan og skapandi máta þar sem þeir vinna með spænska

Spænskuhátíð 2025.

tungu og eflast í framsetningu og framsögn. Áhersla er lögð á samvinnu þar sem nemendur ígrunda sjálfbærnimarkmið, þær ýmsu áskoranir sem við stöndum frammi fyrir og mögulegar lausnir. Það er gefandi og lærdómsríkt, jafnt fyr-

ir nemendur sem og kennara, að kljást við þessi stóru mál og heimfæra þau yfir á okkar nærsamfélag og íhuga hvað við getum gert sem einstaklingar eða samfélag til að stuðla að sjálfbærri þróun á hinum ýmsu sviðum. Hingað til hafa nemendur fengist við heimsmarkmiðin: Menntun fyrir alla, Jafnrétti kynjanna, Friður og réttlæti og Líf í vatni. Hér er því um að ræða hugvekjandi verkefni sem hvetur alla þátttakendur til þess að kynna sér vel hvert heimsmarkmið fyrir sig og tengja það við eigið líf og starf. Einnig er mikilvægt fyrir nemendur að finna að öll höfum við rödd og öll getum við haft jákvæð áhrif á okkar umhverfi og samfélag.

Þeir nemendur sem hafa hlotið verðlaun og tekið þátt í námskeiði á Spáni, eru einróma sammála um að tækifæri sem þetta sé einstök upplifun. Þarna fá nemendur að gista á stúdentagörðum, kynnst innlendum og erlendum nemum, fá innsýn inn í háskólasamfélag á Spáni ásamt því að dýpka þekkingu sína á spænsku máli og menningu.

Fjölmennt á Spænskuhátíð í Veröld

Verðlaunaafhending fyrir Þýskuprautina í þýska sendiherrabústaðnum árið 2020.

Félag þýskukennara

Um þýskukennarafélagið á Íslandi

Stefanie Meyer, þýskukennari við Menntaskólann í Reykjavík

Þýskukennarafélagið á Íslandi er lítið en öflugt félag. Við erum alltaf upptekin við eitthvað. Félagið skipuleggur reglulega fjölbreytt starfsþróunarnámskeið fyrir þýskukennara og stendur jafnframt fyrir spennandi keppnum fyrir þýskunemendur í framhaldsskólum. Undanfarin ár hafa verið nokkur starfsþróunarnámskeið í boði, til dæmis um tónlist í kennslu, talþjálfun fyrir nemendur og gervigreind í kennslu. Áhugi kennara er mikill og námskeiðin yfirleitt vel sótt.

Þýskukennarafélagið gerir einnig mikið fyrir þýskunemendur. Í samstarfi við sendiráð Þýskalands og Goethe Institut í Kaupmannahöfn vinnur félagið að því að styðja

þýskunemendur. Árlega er til dæmis haldin Þýskupraut sem er skemmtileg keppni meðal framhaldsskólanema landsins en við höldum 36. Þýskuprautina þann 4. febrúar 2026. Nemendur hafa 90 mínútur til að leysa verkefni sem prófa færni þeirra í lesskilningi, ritun, orðaforða og málfræði. Þeir keppa um glæsileg verðlaun, svo sem styrki til þýskunáms í Þýskalandi og bókaverðlaun. Undirbúningur og yfirferð Þýskuprautarinnar er alfarið unnin af sjálfbóðaliðum svo við getum veitt nemendum sem best verðlaun. Í ár fá 15 efstu nemendurnir bókaverðlaun auk þess sem tvö pláss eru veitt í Eurocamp í Þýskalandi. Einnig skipuleggur félagið stuttmyndakeppni fyrir framhaldsskólanemendur og hefur fengið afar skemmtileg og metnaðarfull myndbönd í gegnum árin.

Fyrir sex árum, árið 2020, varð félagið okkar 50 ára. Þegar það var stofnað árið 1970 af Baldri Ingólfsyni bjuggu um 200.000 manns á Íslandi og aðeins örfáir þýskukennarar störfuðu hér. Nú erum við um 45 félagsmenn, hópur þar sem flestir þekkja hver annan þar sem við deilum áhuga á þýsku og kennslu. Að vera kennari er mikil vinna og eðlilegt að virkni félagsins sé misjöfn. Þrátt fyrir að starfsemin sé breytileg eftir tímabilum er eldmóðurinn ávallt til staðar. Okkur þýskukennurum þykir mjög vænt um litla félagið okkar og við munum halda áfram að deila hugmyndum, efla kennslu, hvetja nemendur okkar áfram, berjast fyrir tungumálakennslu og ekki gleyma að skemmta okkur á meðan.

IDT 2025 í Lübeck – lærdómur, innblástur og góð samvera

Kristín Kötterheinrich, þýskukennari við Fjölbrautaskóla Vesturlands og Veska Jónsdóttir, þýskukennari við Fjölbrautaskóla Suðurnesja

Í lok júlí árið 2025 héldum við sjö úr Félagi þýskukennara (FÞ) til Lübeck í Þýskalandi til að sækja alþjóðlega ráðstefnu þýskukennara, IDT 2025 (*Internationale Deutschlehrer*innen Tagung*), sem fór fram dagana 28. júlí til 1. ágúst. Það var strax ljóst að við værum í góðum félagsskap en alls voru um 2.700 þýskukennarar og áhugafólk um tungumálakennslu samankomin hvaðanæva að úr heiminum.

Rauði þráðurinn í ráðstefnunni var gervigreind og áhrif hennar á tungumálanám og kennslu. Það var áhugavert að sjá hversu margar mismunandi nálganir komu fram, allt frá mjög fræðilegum vangaveltum yfir í hagnýt verkfæri sem hægt er að taka beint með sér inn í kennslustofuna sem er auðvitað það sem flest okkar sækjast eftir. Að sjálfsögðu var þó margt annað í boði líka, þannig að allir gátu fundið eitthvað við sitt hæfi.

Ég (Kristín) fékk þann heiður að sitja aðalfund IDV* sem fulltrúi FÞ. Þar kom vel í ljós hversu öflugt starf er unnið á alþjóðavettvangi þýskukennara. Við eigum þar líka okkar fulltrúa í brúnni, Vesku Jónsdóttur, sem er gjaldkeri samtakanna. Á fundinum var farið yfir hefðbundin mál, skýrslur, reikninga og fleira en líka sagt frá nýju þýskukennarafélagi í Túnis sem bættist í hópinn og spennandi DACH-námskeiði sem verður haldið árið 2026. Og það má alveg nefna það líka að það var einstaklega vel hugsað um okkur, bæði með kökum í kaffinu og góðum hádegismat!

Stjórn alþjóðlegs sambands þýskukennara 2025-2029.

Seinni hluti aðalfundarins fór fram á föstudeginum, þar sem kosið var til stjórnar. Allir buðu sig fram aftur og allir voru endurkjörnir – sem segir sitt um ánægjuna með starfið. Næsta IDT verður haldin árið 2029, líklega í Þýskalandi, þó það eigi enn eftir að staðfesta staðsetningu.

Það sem gerir svona ferðir svo skemmtilegar eru tengslin og samskiptin við fólk. Í Lübeck hittum við ýmsa góða kunningja, til dæmis Martin Herold sem margir þekkja af námskeiðum þar í borg en hann á einmitt heiðurinn að því að hafa komið IDT til Lübeck! Einnig hittum við Carol van der Burg sem hefur heimsótt okkur á Íslandi og haldið námskeið og Anne Robert frá Hueber Verlag sem er sannarlega góður tengiliður þegar námsbækur og kennsluefni er annars vegar.

Sjálfr borgin Lübeck setti svo auðvitað punktin yfir i-ið. Falleg, hlýleg og full af sögu og menningu. Þó ekki hafi allt efni ráðstefnunnar verið beint „tilbúið til notkunar“ í kennslustofunni fyrir okkur sem viljum oft fá hugmyndir beint í æð, þá var heildarupplifunin afar gefandi. Og svo má auðvitað ekki gleyma því besta: félagsskapnum. Ásta, Harpa, Kristjana, Sigrún og Sigurborg – takk kærlega fyrir frábæra daga í Lübeck!

Þýskukennarar á IDT í Lübeck.

*IDV (Internationaler Deutsch-Lehrerverband) eru regnhlífarsamtök þýskukennara um allan heim. Samkvæmt nýjustu gagnasöfnun frá árinu 2020 eru þýskukennarar yfir 160.000 talsins. IDV upplýsir meðal annars um starfsemi samtakanna og viðburði og tengir þýskukennara frá 86 löndum og fleiri en 100 þýskukennarafélögum saman í gegnum verkefna- og umræðuvettvang sinn. Stórviðburðir eru haldnir annað hvert ár þar sem fulltrúaping aðildarfélaganna fer fram.

Myndir frá líflegu starfi STÍL og aðildarfélaga STÍL

Félagar Ísbrúar með þáverandi forseta Íslands, Guðna Th. Jóhannessyni, þegar hann afhenti Ísbrú viðurkenningu fyrir gott starf í þágu íslensks máls á degi íslenskrar tungu, 16. nóvember 2023 á Bessastöðum.

ÍSBRÚ

Félag kennara sem kenna íslensku sem annað mál

Upphafið og sagan

Sólborg Jónsdóttir og Þorbjörg Halldórsdóttir, fyrrum formenn Ísbrúar

Félagið Ísbrú var stofnað 9. janúar árið 1999. Stofnfundurinn var haldinn í húsnæði Námsflokka Reykjavíkur í Miðbæjarskólanum í Reykjavík. Það var viðeigandi því þar réði ríkjum Guðrún Halldórsdóttir sem átti stóran þátt í því að greiða leið innflytjenda að

íslenskunámi, allt frá því að hún tók við stjórn Námsflokka árið 1972. Hún var fyrsti heiðurfélagi Ísbrúar og stóð við bakið á því alla tíð þar til hún lést árið 2012. Steinunn Njálsdóttir einn stofnfélaga Ísbrúar lýsir deginum sem félagið var stofnað þannig:

Á köldum laugardegi, í Miðbæjarskólanum var saman komið margt fólk - kennarar, allt ljóslifandi í minningunni, andrúmsloftið einnig, þá fór stofnunin fram og tilurð nafnsins Ísbrú, sem á sér tvær tilvísanir; „brú yfir til landsins Ísa - kaldar og heitar þjóðir“ og „brú milli ólíkra menningarheima - brú tengsla ólíkra tungumála“.

Við sem þetta ritum sátum báðar

í fyrstu stjórninni (og höfum setið í mörgum stjórnum síðan) en það var ekki fyrr en Hulda Karen Danfælsdóttir kom inn í stjórnina sem starfsemi félagsins fór almennilega á flug. Hún birtist í Miðbæjarskólanum einn daginn eins og hvítur stormsveipur, kraftmikil og kjörkuð og lýsti yfir ánægju sinni yfir því að svona félag væri þegar til því hún var sjálf komin með þá hugmynd að stofna félag sem vettvangur fyrir fræðslu og námskeið fyrir kennara sem kenndu íslensku sem annað mál. Hún ásamt okkur hinum í stjórninni ýtti svo úr vör frábærum sumarnámskeiðum ár eftir ár.

Ísbrú er félag kennara sem kenna íslensku sem annað tungumál á

öllum skólastigum, þ.e.a.s. á leik-skólastigi, grunnskólastigi, framhaldsskólastigi, háskólastigi og í framhaldsfræðslu. Á degi íslenskrar tungu árið 2023 fékk félagið viðurkenningu frá forseta Íslands og haldin var samkoma á Bessastöðum þar sem um 100 félagar Ísbrúar mættu til að taka við viðurkenningunni. Á sama degi árið eftir átti félagið 25 ára afmæli og þá var haldin stór afmælisveisla í Höfuðstöðinni í Reykjavík. Þar var starfi félagsins fagnað og sagan rifuð upp.

Í gegnum tíðina hefur félagið verið mjög virkt og staðið fyrir metnaðarfullum sumarnámskeiðum og annarri fræðslu fyrir kennara á öllum skólastigum. Um margra ára skeið má segja að námskeið félagsins hafi verið eina tækifæri kennara til að afla sér starfsþróunar á þessu sviði. Fyrir utan öflug starfsþróunarnámskeið og málþing hefur félagið boðið kennurum í skólaheimsóknir til útlanda og fengið erlenda gesti, skrifað bréf og minnisblöð til yfirvalda og greinar í blöð um málefni félagsins svo eitthvað sé nefnt. Innflytjendum hefur farið mjög fjölgandi undanfarin ár en nemendur með erlendan bakgrunn eru um 25% heildarfjölda nemenda á Íslandi. Rannsóknir sýna að það hefur reynst skólum og kennurum mikil áskorun að koma til móts við fjölbreyttar námsþarfir þessa nemendahóps.

Þessi þróun mun halda áfram og því brýnt verkefni fyrir samfélagið að huga vel að móttöku, innngildingu og námi nemenda af erlendum uppruna á öllum skólastigum. Í því samhengi er íslenska sem annað tungumál undirstöðunámsgrein fyrir þennan hóp nemenda og mikilvægt að rödd kennara sem kenna hana fái að heyrast sem víðast til að stuðla að jákvæðri og faglegri þróun fagsins.

Við sem kennum íslensku sem annað tungumál vitum að þetta er langskemmtilegasta kennslan. Það er virkilega gefandi og þakklátt starf að fylgjast með fólki ná tökum á fallega tungumálinu okkar. Nemendur okkar kenna okkur líka margt um önnur tungumál og fjölbreytta menningu. Við vitum best allra hversu mjög nemendur með erlendan bakgrunn auðga íslenskt samfélag.

Frá 25 ára afmælishófi Ísbrúar þann 16. nóvember 2024. Á myndinni eru Hulda Karen Daníelsdóttir, fyrrverandi formaður Ísbrúar, sem var heiðruð á samkomunni fyrir öflugt starf í þágu Ísbrúar og Sveindís Valdimarsdóttir sem hefur lengi starfað í stjórn Ísbrúar sem gjaldkeri félagsins.

Viðurkenningarskjal frá forseta Íslands til Ísbrúar árið 2023.

Málstofa á námstefnu Íslenskubrúar Breiðholts: Mótun og miðlun íslensku sem annars máls.

Íslenskubrú Breiðholts

Elin Margrét Gunnarsdóttir, verkefnastjóri íslenskudeildar og Íslenskubrúar Breiðholts, og Erla Guðrún Gísladóttir, fyrrum formaður Ísbrúar

Íslenskubrú Breiðholts er samstarfsverkefni grunnskóla í Breiðholti: Breiðholtsskóla, Fellaskóla, Hólabrekkuskóla, Seljaskóla, Ölduselsskóla auk móttökudeildar Seljaskóla og íslenskudeildar Breiðholts. Markmið Íslenskubrúar Breiðholts er að mynda heildstæða og faglega umgjörð um íslenskunám nemenda sem eru að læra íslensku sem annað tungumál.

Verkefnið Íslenskubrú Breiðholts

sprettur upp úr öflugu samstarfi sem er á milli grunnskólanna í Breiðholti. Það var vilji skólastjórnenda í hverfinu að setja á fót samráðsvettvang þeirra sem kenna íslensku sem annað tungumál. Haustið 2022 var farið í námsferð til Malmö í Svíþjóð til að kynna sér m.a. nám nemenda sem læra sænsku sem annað tungumál og í kjölfarið var endurvakinn samráðsvettvangur í Breiðholti fyrir kennara sem kenna íslensku sem annað tungumál. Samstarfið fór vel af stað og ljóst var að verkefnið eru mörg er kemur að móttöku og menntun barna með fjölbreyttan tungumála- og menningarbakgrunn. Kennarar létu hendur standa fram úr ermum og niðurstaðan var metnaðarfull aðgerðaráætlun til þriggja ára. Sótt var um ýmsa styrki til að verkefnið fengi byr undir báða vængi og fékkst veglegur styrkur árið 2025 frá Mennta- og barnamálaráðuneytinu og úr

varð þróunarverkefnið Íslenskubrú Breiðholts.

Á þeim tæplega fjórum árum sem samráðsvettvangur kennara sem kenna íslensku sem annað tungumál hefur verið starfræktur í Breiðholti hefur ýmislegt áunnist en fyrst og fremst hefur skapast mikilvægur faglegur jafningjavettvangur þar sem kennarar fá tækifæri til samtals, stuðnings og starfsþróunar. Það er markmið Íslenskubrúar Breiðholts að mynda heildstæða og faglega umgjörð um íslenskunám nýkominna nemenda af erlendum uppruna. Markmið þróunarverkefnis Íslenskubrúar er að kennsluhættir taki mið af fjölmennningarlegum nemendahópi og að gott flæði sé í íslenskunámi nemenda frá fyrstu móttöku og að sjálfstæðri þátttöku þeirra í öllu skólastarfi. Áhersla er á að mynda samfellda brú í námi og sérstaklega í

Fullt út úr dyrum á námstefnu Íslenskubruar Breiðholts.

íslenskukennslu nemenda þar sem umsjónarkennarar, íslenskukennarar og kennarar allra námsgreina taka þátt auk þess að efla samstarf heimila og skóla.

Til að gefa þessum markmiðum brautargengi hefur samráðsvettvangurinn unnið að því að útbúa ýmislegt stuðningsefni fyrir námsgreinina íslensku sem annað tungumál sem tekur mið af hæfnistigum í íslensku sem öðru tungumáli samkvæmt aðalnámskrá grunnskóla. Það felur í sér t.a.m. kennsluáætlanir, orðaforðalista, sjónrænar stöðir, aðlagð námsefni, verkefni, námsmat, námsmarkmið svo fátt eitt sé nefnt. Allir kennarar óháð fagi og stöðu þurfa að tileinka sér þekkingu, tækni og leikni til að kenna nemendum með fjölbreyttan tungumálabakgrunn. Verkefnið Íslenskubru Breiðholts hefur gefið kennurum sem kenna íslensku sem annað tungumál tækifæri til að eiga í góðu samstarfi og þróa

kennslu- og starfshætti með markvissum hætti.

Það var sett á laggirnar heimasíðan Íslenskubru Breiðholts til að miðla afurðum frá samstarfinu og þar kennir ýmissa grasa. Allt efni sem sett er á heimasíðuna er flokkað eftir hæfnistigum í ÍSAT skv. aðalnámskrá grunnskóla. Þar má finna m.a. kennsluáætlanir, námsefni, orðaforðalista og er allt efnið öllum frjálst til afnota. Samstarfshópurinn hefur farið í námsferðir og á heimasíðunni er að finna samantekt frá þeim heimssóknum. Námsferðir hafa gegnt mikilvægu hlutverki við að byggja upp þekkingu og efla samráðsvettvang ÍSAT-kennara. Það hefur verið ómetanlegt að fá tækifæri til að kynnast starfsháttum kollega okkar í nágrannalöndunum. Það hafa verið gefin út myndbönd til að kynna nánar kennsluhætti og t.d. er eitt myndband sem fjallar um notkun spila í tungumálanámi.

Síðan en ekki síst er að finna á heimasíðunni okkar allt um námstefnu sem hópurinn stóð að vorið 2025. Fullt var út úr dyrum á námstefnunni sem hafði yfirskriftina: Mótun og miðlun íslensku sem annars máls. Námstefnan vakti mikinn áhuga og þátttakendur voru ríflega 200, sem undirstrikar áherslu á mikilvægi verkefnisins í samfélaginu. Haustið 2025 var Íslenskubru Breiðholts tilnefnd til Íslensku menntaverðlaunanna. Það var mikill heiður fyrir þátttakendur verkefnisins og viðurkenning á því sem samráðsvettvangurinn hefur áorðað undanfarin ár.

Samráðsvettvangur ÍSAT-kennara í Breiðholti er kominn til að vera sem og verkefnið Íslenskubru Breiðholts og kennarar vinna áfram að kappi við að leggja sitt af mörkum til að skapa faglega umgjörð um nám og kennslu íslensku sem annars máls.

Frá Vinnusmiðju á Akureyri í maí 2026. Ragnheiður Gísladóttir segir frá Íslenskuskólanum í Grunnskólanum á Hellu.

ÍSBRÚ – á fullri ferð inn í framtíðina!

Erla Guðrún Gísladóttir og Þorbjörg Halldórsdóttir, fyrrum formenn Ísbrúar

Höfundar þessarar greinar hafa báðar starfað sem formenn Ísbrúar og staðið í stafni félagsins á undanförunum árum. Þorbjörg var formaður frá 2021-2024 og Erla Guðrún frá 2024-2026. Félögum í Ísbrú hefur snarfjölgað að undanförunu enda hefur fjöldi nemenda sem læra þessa námsgrein aukist um ca. 140% á undangengnum 10 árum. Að sama skapi hefur kennurum sem kenna íslensku sem annað mál í íslenskum skólum og öðrum fræðslustofnunum fjölgað. Hin mikla fjölgun innflytjenda til landsins krefst mikils af íslensku skólasamfélagi og þörf er

á ýmsum breytingum til að koma til móts við breytta samsetningu nemendahópsins og þann nýja veruleika sem blasir við. Það liggur í augum uppi að gríðarleg þörf er á að endurskoða menntun fagfólks skólanna þar sem fjölmennigargildi eru sett í forgang. Einnig þarf að fjölga tækifærum til starfsþróunar kennara og annars starfsfólks skólasamfélagsins, ekki aðeins vegna íslenskunámsins heldur einnig til að stuðla að jöfnum tækifærum allra nemenda. Námskrár hvers skólastigs þurfa að endurspegla samsetningu nemendahópsins og auka þarf námsefnisútgáfu, ekki bara í íslensku sem öðru tungumáli, heldur í öllum námsgreinum þar sem höfð er í huga tungumála- og menningarmiðuð nálgun.

Ísbrú hefur lagt sitt af mörkum bæði til að vekja athygli menntayfirvalda á mikilvægi þessara nauðsynlegu breytinga með bréfaskrifum og fundum en einnig hefur félagið staðið fyrir ýmsum

mál- og vinnustofum til að koma til móts við starfsþróunarþarfir félaga Ísbrúar. Í Ísbrú eru félagar af öllum skólastigum og í fullorðinsfræðslu og starf félagsins tekur mið af því. Ísbrú hefur einnig lagt metnað sinn í að koma til móts við kennara á öllu landinu og reglulega eru í boði vinnustofur og spjallfundir á netinu til þess að félagar á landsbyggðinni geti tekið þátt. Oft er leitað í reynslubrunn sjálfra félagsmanna á þessum vinnustofum og þeim gefið tækifæri til að skiptast á reynslusögum og hugmyndum af leiðum í námi og kennslu sem þeim hefur nýst vel. Nýjasta útspil Ísbrúar er að fara í landsbyggðarheimsóknir í verkefninu „Ísbrú á ferð og flugi“. Vorið 2026 var farið til Akureyrar með öflugra vinnustofu þar sem kennari í Grunnskólanum á Hellu, Ragnheiður Gísladóttir, sagði frá Íslenskuskólanum sem hefur það markmið að efla orðaforða nemenda á markvissan hátt. Einnig sagði Hermína Gunnþórsdóttir frá nýjum námsleiðum í Háskólan-

um á Akureyri, bæði fyrir kennara sem vilja sérhæfa sig í kennslu ÍSAT og einnig fyrir kennara sem eru með íslensku sem annað mál. Þetta var frumraun Ísbrúar í að-urnefndu verkefni og heppnaðist hún með eindæmum vel. Vonandi er þetta bara fyrsta vinnustofan af mörgum á landsbyggðinni því það er auðvitað önnur upplifun að fá að sækja námskeið á stað en á netinu.

Mennta- og barnamálaráðuneytið hefur sett á fót mikilvægt samstarfsverkefni sem kallast MEMM en skammstöfunin stendur fyrir „Móttaka, menntun og menning“ og er ætlað að stuðla að því að efla nám, menntun og inngildingu barna og ungmenna með fjölbreyttan tungumála- og menningarbakgrunn á leik-, grunn- og framhaldsskólastigi sem og að samræma verklag um land allt. Opnaður hefur verið vefur hjá Miðstöð menntunar og skólalþjónustu til að auðvelda aðgengi að ýmsum gögnum og stuðningsefni sem tengist málaflokknum. Ísbrú fagnar þessu verkefni og á fulltrúa í samhæfingarteymi verkefnisins en þar situr Sigrún Helga Snæbjörnsdóttir fyrir hönd Ísbrúar.

Staðan í málaflokknum og námsgreininni íslenska sem annað tungumál er mismunandi eftir skólastigum. Breytingar á aðalnámskrá leik- og grunnskóla í þágu náms þessa hóps tóku gildi árið 2021 og síðan þá hefur t.d. útgáfa á námsefni í ÍSAT fyrir grunnskóla sem byggir á nýjum hæfniramma aðalnámskrár hafist. Engar breytingar hafa verið gerðar á aðalnámskrá framhaldsskóla í mörg ár og þar eru margir áskoranir s.s. er verða nemendur með rofna skólagöngu og litla þekkingu á latnesku stafrófi. Fullorðinsfræðslan er enn fjársvelt þegar kemur að námi í íslensku fyrir fullorðna og sérstaklega þegar kemur að tengingu íslenskunáms við starfstengt nám. Styrkir frá Mennta- og barnamálaráðuneyti voru veittir fyrir á árinu til ýmissa verkefna er snúa að framhaldsskólum og framhaldsfræðslu til margra mismunandi aðila vegna þessa nemendahóps og samstarfi í þágu hans. Ísbrú telur að best væri að bæði framhaldsskólarnir og framhaldsfræðslan fengju aðgang að skólalþjónustu og svipuðum stuðningi og leik- og grunnskólar hafa hjá sveitarfélögunum

Stjórn Ísbrúar 2024-2025: Mynd af stjórn Ísbrúar í 25 ára afmælishófinu 2024. Á myndinni eru Erla Guðrún Gísladóttir, Þorbjörg Halldórsdóttir, Sólborg Jónsdóttir, Sigrún Gunnarsdóttir, Sigrún Eiríksdóttir, Sveindís Valdimarsdóttir og Danijela Zivojinovic. Á myndina vantar Renötu Emils-son Peskova og Joönnu Dominiczak.

Frá spjallfundi Ísbrúar í Fjölbautaskólanum við Ármúla 2024.

og að samræma þurfi námsefnis-útgáfu fyrir nemendur framhaldsskólans og fullorðinsfræðslunnar undir hatti stofnunar á vegum ríkisins frekar en að vera á ábyrgð einstakra skóla eða kennara. Nú sinnir sama ráðuneytið öllum skólastigum (nema háskólastigi) og ætti að geta samræmt verklag hvað þau varðar.

Ísbrú hefur um þó nokkurt skeið talað fyrir því að íslenska sem annað tungumál verði að sjálfstæðri námsgrein og reynt að ná athygli stjórnvalda um mikilvægi þess að tryggja nemendum viðunandi fjölda kennslustunda í faginu, að hægt sé að læra að verða ÍSAT-kennari og að námskrá

fyrir öll skólastig í ÍSAT sé til staðar. Ísbrú mun halda áfram að brýna menntayfirvöld til að standa vörð um fagleg vinnubrögð í þágu barna, ungmenna og fullorðinna með fjölbreyttan tungumála- og menningarbakgrunn, einkum þau er snúa að íslenskunáminu.

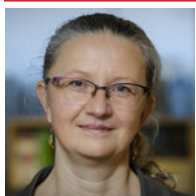
Undanfarin ár hafa félagsmenn Ísbrúar tekið virkan þátt í starfi Ísbrúar og vel hefur gengið að manna stjórnina. Fyrir það viljum við þakka því það er ekki sjálfsagt að fólk gefi sér tíma til að taka þátt og leggi sitt af mörkum til að halda úti öflugri starfsemi. Félagsfólki hefur fjölgað og það skiptir miklu máli í samskiptum okkar við stjórnvöld að hafa stórt og öflugt félag.

Afmælishátíð Móðurmáls í Mjódd 1. júní 2024.

Móðurmál - samtök um tvítyngi

Móðurmál – samtök um tvítyngi – 30 ár í þágu fjöltyngdra barna

Renata Emilsson Peskova, formaður Móðurmáls - samtaka um tvítyngi

Móðurmál – samtök um tvítyngi voru stofnuð árið 1994 og hafa því starfað í yfir 30 ár. Samtökin Móðurmál eru hagsmuna- og regnhlífasamtök sem styðja við og halda utan um móðurmálskennslu á höfuðborgarsvæðinu og víðar. Markmið Móðurmáls eru að styðja við móðurmálshópa og móðurmálskennara, vinna með foreldrum fjöltyngdra barna að því að skapa börnunum tækifæri til að læra móðurmál, taka þátt í rann-

sóknum um fjöltyngi og móðurmál, þróa móðurmálskennslu, efla samstarf, inngildingu og félagslega virkni barna og foreldra og styðja við virkt fjöltyngi í samfélaginu.

Í upphafi komu saman foreldrar, innflytjendur frá fimm löndum, sem þótti mikilvægt að börnin lærðu móðurmál sín. Í dag tengja samtökin 21 virkan móðurmáls- hóp, þar á meðal bókasafn Móðurmáls og vinalestur Heiðrúnar þar sem börnin lesa íslenskar bækur, skapa listaverk og kynnast íslenskri menningu í vettvangsferðum. Þessi tungumál eru kennd á vegum móðurmálshópa skólaárið 2025-2026: arabíska, danska, enska, filippseyska, franska, japanska, kóreska, litháíska, pólska, portúgalska, rússneska, serb-

neska, slóvakíska, spænska, tékkneska, ungverska, úkraínska og þýska. Í þeim hópum læra fjöltyngdu börnin tungumál foreldra sinna og menningu. Hátt í 30 móðurmál hafa verið kennd innan samtakanna frá upphafi og mörg þúsund börn hafa fengið móðurmálskennslu, hátt í þúsund sum árin.

Á þrjátíu árum hefur starfsemi samtakanna þróast og styrkst, orðið faglegri og sýnilegri fyrir almenningi og innan skólanna. Fyrsta júní 2024 blésu samtökin til 30 ára afmælisveislu. Þar var litrík dagskrá, Múltíkúltí kórinn söng, hljómsveit Fellaskóla spilaði, frönsk tónlist hljómaði og búlgarskir dansar voru dansaðir, Bangsí Jökull skemmti börnum og

30 ára afmælismerki Móðurmáls - samtaka um tvítýngi

fullorðnum, Iceland Cheer gladdi alla, þáverandi forseti Íslands, Guðni Th. Jóhannesson, ávarpaði gesti hátíðarinnar og skar afmælisköku. Öllum til skemmtunar var hoppukastali, ljósmyndabás, það var krítað, og leikið og boðið upp á andlitsmálningu. Skiptibókamarkaður Móðurmáls var til staðar að venju. Svo kynntu sig móðurmálishópar í básum og veggir voru skreyttir með gögnum úr sögu Móðurmáls. Viðburðurinn var vel sóttur af vinum samtakanna og gestum og gangandi.

Móðurmálskennarar vinna af alúð, hópstjórar og móðurmálsskólar sinna margvíslegum stjórnunar- og skipulagsstörfum, foreldrar taka þátt og skapa mikilvægt málsamfélag fyrir fjöltyngd börn. Móðurmálskennsla eflir menntun fjöltyngdra barna og allra haghafa en hún auðgar einnig íslenskt samfélag. Á sl. 30 árum hafa samtökin skapað tækifæri fyrir fjölda móðurmálskennara til að öðlast dýrmæta starfsreynslu og stuðlað að aukinni þátttöku fjölskyldna í íslensku samfélagi. Einnig hafa samtökin aukið umræðu um fjölmenningu, tungumál og virkt tvítýngi í samfélaginu, auk þess að varðveita og fagna tungumálafjölbreytni barna á Íslandi. Þau hafa enn fremur veitt aðgengi að upplýsingum, hjálparnetum, náms efni, lestrarefni og fræðsluefni um tvítýngi og skapað einstakan vettvang fyrir samvinnu móðurmáls- hópa og fjölskyldna.

Móðurmálskennsla er tungumálakennsla sem eflir börn, foreldra, kennara og samfélagið. Því fagnar Móðurmál samstarfi við STÍL og samgledst 40 ára stórafmæli samtakanna.

Þáverandi forseti Íslands, Guðni Th. Jóhannesson, sker afmæliskökuna.

Fulltrúar Heimilis og skóli og Móðurmáls ásamt þátttakanda á austur-evrópsku hátíðinni á bókasafni Kópavogs.

Samstarf Heimilis og skóla og Móðurmáls

Guðbjörg Magnúsdóttir, sérfræðingur hjá Heimili og skóli - Landssamtökum foreldra og Renata Emilsson Peskova, formaður Móðurmáls - samtaka um tvítyngi

Þann 4. nóvember 2025 skrifðu formaður Heimilis og skóla, Jóhann Gunnarsson og formaður Móðurmáls – samtaka um tvítyngi, Dr. Renata Emilsson Peskova undir formlegan samstarfssamning. Markmið samstarfsins er að vinna saman í þágu barna og fjölskyldna með fjölbreyttan tungumála- og menningarbakgrunn. Samtökin deila þeirri sýn að fjölskyldan sé hornsteinn uppeldis og menntunar og að virðing fyrir fjölbreytileika tungumála og menningar sé mikilvæg fyrir farsæld barna.

Samtökin deila sameiginlegri framtíðarsýn um að efla tengsl milli

allra foreldra og forsjáraðila, skóla og samfélagsins í heild, með það að markmiði að stuðla að farsæld og velferð barna. Samstarfið miðar að því að styðja fjölskyldur sem búa í tví- og fjöltyngdu umhverfi með fræðslu, stuðningi, ráðgjöf og hvatningu. Með því er leitast við að skapa jákvætt viðhorf til fjöltyngis sem styrkleika samfélagsins og leggja grunn að aukinni þátttöku og samkennd milli ólíkra hópa foreldra.

Bæði samtök leggja jafnframt áherslu á að rödd barna og foreldra verði sýnileg innan skólakerfisins og í opinberri umræðu. Þannig er unnið að því að tryggja að sjónarmið fjölskyldna komi fram, séu virt og hafi raunveruleg áhrif á ákvarðanatöku í málefnum sem snerta börn og uppeldi þeirra. Samstarfið markar mikilvægt skref í átt að samfélagi þar sem fjölbreytileiki er virtur, tungumál er brú milli fólks og hvert barn fær tækifæri til að dafna.

Árin 2024 og 2025 hafa bæði samtökin unnið að skipulagi fjögurra foreldrafunda um mikilvægi samstarfs heimila og skóla, mikilvægi

frítíma og tómstunda og mikilvægi þess að viðhalda móðurmálum barna. Þessir fundir áttu sér stað í Reykjavík, Kópavogi, Akranesi og Reykjanesbæ og voru túlkuð á tungumál þeirra foreldra sem mættu. Fulltrúar samtakanna hafa kynnt samstarfið á samfélagsmiðlum og fjölmiðlum, staðið fyrir sameiginlegri kynningu samtakanna, heimsótt móðurmálsskóla í Hólabrekkuskóla og Fellaskóla og haft samráð á mánaðarfundum Móðurmáls.

Framtíðarsýn beggja samtaka er að aðstoða fjölskyldur af erlendum uppruna við það að veita börnum aðgengi að móðurmálskennslu og að foreldrar eigi rödd og taki þátt í skólastarfi barna, viðburðum, foreldrafélögum, foreldraráðum og reglulegum samskiptum við skólann. Sameiginleg ósk er að geta ráðið starfsmann sem sinnir brúarsmiði - menningarmiðlun - milli heimilis og skóla en einnig almennum störfum samtakanna, til þess að gera umgjörð móðurmálskennslu faglegri og fræðslu og ráðgjöf tíðari.

Af öðrum tungumálum

Ítölskukennsla á Íslandi

Rósa Björg Jónsdóttir, aðalræðismaður Ítalíu á Íslandi

Ítalía hefur heillað margan Íslendinginn, bæði til að ferðast eða dvelja þar um skeið. Þetta hefur orðið til þess að margur hefur lagt fyrir sig að læra hljómfagra tungumálið sem ítalskan er. Félag ítölskukennara á Íslandi var stofnað 7. janúar 2006 af Maurizio Tani. Því miður hefur félagið ekki verið mjög virkt í langan tíma og hefur ekki tekið þátt í starfi STÍL um árabil.

Ítölskukennsla hefur verið til staðar á Íslandi í nokkra áratugi. Háskóli Íslands hefur verið með kennslu í ítölsku fyrst sundurslitið með stundakennurum sem komu frá Ítalíu, en síðar meir með föstum kennurum. Þar er hægt að taka 120 einingar til BA náms og jafnframt er boðið upp á að taka hluta námsins á Ítalíu.

Einnig hefur tungumálið verið kennt hjá Endurmenntun HÍ auk margra málaskóla í gegnum tíðina bæði fyrir byrjendur og lengra komna. Nú er meira að segja hægt að taka ítölskunámskeið á netinu sem kennt er af kennara við Háskólann á Akureyri. Ýmsir framhaldsskólar hafa boðið upp

á ítölsku á einhverjum tímamarki sem valfag (oftast byrjenda-áfanga) t.d. Verzlunarskóli Íslands, Kvennaskólinn, Fjölbautarskólinn við Ármúla svo einhverir séu nefndir. Menntaskólinn við Hamrahlíð hefur boðið upp á fleiri áfanga en nokkur annar framhaldsskóli.

Ítalskt bókasafn er starfrækt á Íslandi á vegum bókasafns Móðurmáls. Þar er að finna um 2700 bækur bæði fyrir börn og fullorðna. Safnkosturinn er nýttur af einstaklingum og skólasöfnum og býður fólki raunveruleg tækifæri til að viðhalda og læra ítölsku.

Buongiorno!

Um norskukennslu

Ragnheiður Ólafsdóttir, norskukennari við Menntaskólann í Hamrahlíð

Fyrir þremur árum tók ég við norskukennslunni í Menntaskólanum við Hamrahlíð, sem stendur nemum við framhaldsskólana í Reykjavík og nágrenni til boða ef þau uppfylla skilyrðin. Nema sem hafa búið í Noregi og tala málið, geta valið norsku í staðinn fyrir dönsku, á menntaskólastigi. Kennslan byggir á norsku móðurmálsnáms efni allra síðustu ára.

Norska hefur verið mitt tungumál síðan 1977, þegar ég fór í lýðháskóla með grunnskóladönskuna í farteskinu. Það tók skamman tíma að komast inn í málið, því þá talaði fólk ekki ensku við útlendinga, heldur norsku. Ég dvaldi áfram í eitt ár eftir skólann, á eigin vegum, vann margvísleg störf og tók þátt í félagsstarfi þar sem orðaforðinn jókst heldur betur. Seinna bjó ég þar aftur, las við Oslóarháskóla og

vann fyrir borgina. Með tímanum varð mér ljóst að norska tungumálið hefur eitthvað sem ég fann ekki í móðurmálinu, íslenskunni: orð um ágreiningsmál; orð sem gera fólki kleift að vera ósammála án þess að verða óvinir. Mér finnst norskan enn þá vera málið sem gefur gott færi á rökræðum en vonandi er íslenskan á leiðinni þangað líka.

Ég nefni þetta, vegna þess að sem kennari er ég forvitin um PISA-könnunina og árangur íslenskra nemenda. Komið hefur fram þar, ítrekað, að íslenskir nemendur „kunna ekki að lesa“, það er að segja, þeim gengur ekki vel að rýna í texta og skilja hvað þar er á ferð. Norska náms efnið sem ég víðaði að mér nýtti ég til þess að búa mér til hugtakahefti, sem ég hef síðan notað sem undirstöðu kennslunnar. Þetta hefti inniheldur einfaldar leiðbeiningar og skýringar, sem nota má til að greina bæði bókmenntir og nytjatexta, myndlist, kvikmyndir og sjónvarps efni; og til ýta undir rökræður og dýpri lestur. Margt af því sem þar er nefnt á uppruna sinn í heimspeki og siðfræði. Heftið gerir það að verkum að ég get valið texta til

umfjöllunar eins og hentar í hvert skipti. Markmiðið er að fara á dýptina í verkefnunum en láta nemendum eftir að fara á breiddina þegar tími er kominn til þess.

Vegna þess hve nemendur mínir koma úr mörgum skólum, eru tímarnir einungis einu sinni í viku, en þeir eru vel nýttir til verka. Það er áhugavert og skemmtilegt að kynnast þessu unga fólki sem vinnur af áhuga og samviskusemi, með húmorinn á réttum stað. Þau lesa Ibsen og Skolem, Ambjørnsen og Lindell, ljóð, sögur, fróðleik um kjarnorku og ýmislegt annað sem kemur að gagni; horfa á kvikmynd úr sögu Noregs, skrifa sögur sjálf; greina textana og skrifa um þetta allt og meira til, eins og gerist í öllu móðurmálsnámi. Á þessari önn fengum við kynningu í Norræna húsinu um sumarstörf, lýðháskóla og hvað þarf til að komast í háskólanám á Norðurlöndunum. Ferð í Norræna húsið er farin á hverri önn, ef hægt er, til að nemendur kynnist bókasafninu þar og átti sig á möguleikum sem felast í því að læra allavega eitt af Norðurlandamálunum.

Um tungumálalandslag og tungumálakennslu

Tungumálamenntun opnar heiminn: Könnun til tungumálakennara

Renata Emilsson
Peskova, formaður
STÍL

Í tilefni 40 ára afmælis Samtaka tungumálakennara (STÍL) var send út stutt könnun til tungumálakennara. Tilgangur var að kanna líðan, áskoranir, jákvæðar hliðar starfsins og endurmenntunarþarfir tungumálakennara. Þá var spurt um mikilvægi starfsins, notkun gervigreindar og góð ráð til að deila með öðrum. Svörum var safnað í þrjá mánuði frá 26. janúar til 14. apríl 2026. Þó að svörin hafi verið dræm (27 tungumálakennarar svöruðu) og niðurstöður ekki áreiðanlegar er samt sem áður fróðlegt að ryna í svörin til gagns og gamans. Við þökkum þeim sem gáfu sér tíma til að bregðast við könnuninni. Flestir sem svöruðu voru enskukennarar, kennarar íslensku sem annars máls og þýskukennarar.

Flestir svarendur, eða 15, kenndu tungumál á framhaldsskólastigi og helmingi færri, sjö, sinntu kennslu á grunnskólastigi. Þetta hlutfall gefur mögulega vísbendingu um hvort grunnskólakennararnir líti á sig sem tungumálakennara fyrst og fremst eða hvort þeir kenni tungumál meðfram öðrum greinum. Þá svöruðu tveir háskólakennarar og fjórir tungumálakennarar í fullorðinsfræðslu.

Kennarar sem hafa kennt í lengri tíma, 10-20 ár (sex kennarar), 20-30 ár (átta kennarar) og lengur en 30 ár (sex kennarar) gáfu sér tíma til að bregðast við og það gefur til kynna að þeir láta sig starfið varða og þykir mikilvægt að koma skoðunum sínum á framfæri. Mun færri (sjö) sem hafa kennt í 1-10 ár svöruðu könnuninni.

Langflestum líður vel eða mjög vel í starfinu, en nokkrir lýstu áhyggjum af dvínandi áhuga á kennslu

þriðja máls, þýskukennslu og stöðu sinni sem verktaki í ÍSAT. Óöruggar starfsaðstæður eru á kostnað fagmennsku og þróun fagþekkingar. Tungumálakennsla er krefjandi en skemmtileg, stundum fylgir starfinu stress og áreiti. Hér fylgja tvö svör við spurningunni: Hvernig líður þér í starfinu þínu?

„Vel en hef áhyggjur af stöðu 3. máls. Vantar í umræðuna að tungumál séu mikilvæg.“

„Ég hef alltaf verið ánægð í starfi. Jafnvel elskað það :) - alla þætti þess.“

Áskoranirnar í tungumálakennslu virðast margar og mismunandi. Oftar en einu sinni var nefnd gervigreind og óábyrg notkun hennar, minnkandi þrautseigja nemenda og áhugi, en einnig versnandi umgjörð, færri tímar fyrir tungumálakennslu í skólakerfinu sem leyfa síður að gera skemmtilega hluti. Þá hefur nemendahópurinn breyst, mikið bil er á milli einstaklinga í bekk, læsi og menningarlæsi versnar. Starfsumhverfi, námsefni, kennsluhættir, tímaskortur og þjálfun nýrra kennara voru einnig talin til áskorana í tungumálakennslu. Hér fylgja valin svör við spurningunni: Hverjar eru þínar helstu áskoranir?

„Gervigreind, áhugaleysi nemenda og skortur á forvitni og innri náms-hvöt.“

„Mér finnst nemendur eiga erfðara með málfræðina en áður. Finnst áfangar of fáir, munaði miklu þegar fækkað var úr fjórum áföngum í þrjá. En með styttingu stúdentsprófsins var annað svo sem ekki hægt. Væri gott að hafa meiri tíma til að gera „skemmtilega hluti“.

Margt var nefnt sem mest gefandi í starfinu sem tungumálakennari. Duglegir, áhugasamir nemendur sem eru stoltir af eigin framförum voru oftast nefndir og áhugi þeirra á máli og menningu. Einnig frábært samstarfsfólk, gott samstarf, fagleg umræða og sköpun. Menn-

ingarmiðlun, gagnrýn hugsun og námstækni sem lærist í tungumálakennslu gerðu tungumálakennsluna einnig ánægjulega. Hér eru dæmi um svör við spurningunni: Hvað finnst þér mest gefandi í starfinu þínu sem tungumálakennari?

„Þegar nemendur „fatta“ eitthvað eða finna að eitthvað verkefni sem var erfitt er ekki lengur erfitt. Líka þegar nemendur treysta sér til þess að nota markmálið jafnvel þó þau geri mistök.“

Ýmsar hugmyndir um endurmenntun sem myndi nýtast best í starfi tungumálakennara voru nefndar. Hagnýt námskeið, jafningjafræðsla og faglegt samtal voru nefnd nokkrum sinnum sem og kennsla í mjög fjölbreyttum hópum. Umgjörð endurmenntunar námskeiða var nefnd, sbr. aðgengi á netinu og eftirfylgni, námsferðir, vinnustofur og faglegar ráðstefnur. Þá voru nefnd atriði sem tengjast kennsluáðferðum, viðfangsefnum, rafrænni verkefnagerð og námsmati, leiðir til að auka virkni og sjálfstraust nemenda eða samþætting námsgreina. Spurt var: Hvaða endurmenntun myndi nýtast þér best í starfinu sem tungumálakennari?

„Hagnýtar, fjölbreyttar og skemmtilegar leiðir til að auka virkni og sjálfstraust nemenda til að læra tungumál og nota málið í samskiptum og til að rifja upp og læra sjálf.“

„Hún þarf einnig að taka á mismunandi þáttum sem tengjast starfinu því starfið er bæði fræðilegt og ekki síður tæknilegt, s.s. kennslufræði og námsmat, tækninýjungar og gervigreind o.s.frv.“

Tungumálakennurum finnst tungumálamenntun mikilvæg og þeir rökstyðja það vel. Oft voru nefndar dyr sem opnast í nýja heima, ný samskipti og sjálfsþekking en einnig heilaleikfimin sem tungumálanám býður upp á. Samskipti og nám eiga sér stað í gegnum tungumál. Enska er grunnur í heimi

þar sem ferðalög og fólksflutningar eru tíð. Hér eru tvö svör við spurningunni Af hverju er tungumálamenntun mikilvæg?

„Tungumálamenntun opnar heiminn. Þar lærir maður gagnrýna hugsun, samskipti, samvinnu og hægt er að vinna á skapandi og áhugaverðan hátt með efnið.“

„Öll tungumál eru mikilvæg. Hvert tungumál er opinn gluggi að annarri menningu og leið til að auka þekkingu og bæta sig. Erlend tungumál eru einnig leið til að öðlast betri skilning á móðurmálinu. Þau geta jafnvel verið leið til friðar í heiminum.“

Tungumálakennarar höfðu sterkar skoðanir á framtíðarnotkun gervigreindar (GenAI) í tungumálakennslu sem voru oftast jákvæðar en líka skeptískar. Gervigreindin er komin til að vera og mikilvægt er að nýta hana sem hjálpartæki til náms, ekki til að „svindla og flýta sér“. Gervigreindin getur verið letjandi en einnig öflugt hjálpartæki fyrir kennara og nemendur. Hún þróast hratt og sumum fallast hendur á meðan aðrir eru að prófa sig áfram og eru jákvæðir. Þá getur gervigreindin auðveldað einstaklingsmiðaða kennslu og nám. Hér eru nokkur svör við spurningunni Hvernig sérðu framtíðarnotkun gervigreindar (GenAI) í tungumálakennslu?

„Aðrir verða að svara því betur en ég býst við að gervigreind muni geta tekið mann upp og greint hvað þarf að læra betur og hvernig, t.d. framburð, orðaforða og málfræði. Einnig að geta gefið sérsníðið plan fyrir hvern og einn hvernig á að læra tungumál út frá þörfum, persónuleika og hæfileikum til náms.“

„Frá sjónarhorni nemenda: Spjallbot sem leiðrétta og halda uppi samræðum um ákveðin málefni - bæði í tali og skriflega. Að geta óskað eftir aukaefni til þess að ná upp færni með því að hlaða inn verkefni frá kennara.“

„Gervigreindin er tól og hægt er að nota hana til að hjálpa sér með alls konar; skipulagningu, yfirferðir, og svo framvegis. Hins vegar er þetta ekki kraftaverkatól sem getur hugsað algjörlega fyrir mann. Ef að maður þjálfar sig ekki sjálfur í því að koma upp með hugmyndir, hættir maður að geta gert það og það að reida sig algjörlega á gervigreindina til að hugsa fyrir sig, ...“

Það er greinilegt að tungumálakennarar kunna vel við sitt fag og þykir vænt um nemendur. Þrátt fyrir áskoranir eru flestir jákvæðir og hlynntir notkun tæknilegra nýjunga en hafa áhyggjur af framtíð tungumálakennslu.

Þá var spurt hvort kennarar væru með ráð til annarra tungumálakennara, verkfæri, æfingu, nálgun, gögn og „hvað virkar fyrir þig?“ Flest voru með góðar hugmyndir sem fylgja hér að neðan.

Sýna öllu og öllum áhuga.

Vekja áhuga nemenda og mynda traust - allir eiga að geta tjáð sig og öllum á að líða vel í stofunni.

Hvetja, miðla áhuganum og veita jákvæða og uppbyggilega endurgjöf!

Vera hvetjandi og brosa - vinna nemendur á sitt band. Þá er allt hægt (eða næstum því).

Hafa allt í bland leiki, lesskilning, tölvur/tækni, hlustun, gamaldags ritun með penna og blaði.

Samstarf við aðra kennara, nýta sameiginlega reynslu og fylgjast með nýjum hlutum m.a. með að fara oft á fundi og námskeið um nám og kennslu.

Alltaf vinna í teymi

Vera opinn fyrir nýjungum og óhrædd/ur að prófa sig áfram.

Nota allt! Myndir, tónlist, leiki, spil, þig sjálfan og líf þitt, vettvangsferðir, leiklist, texta, netið o.s.frv.

Fáið nemendur til að leggja frá sér símana og byrja kennslustund á skapandi skrifum með blaði og penna/blýanti. Að þurfa að koma frá sér upplýsingum „á gamla mátann“ kveikir á mikilvægum stöðvum í heilanum sem við notum alltof lítið.

Gæði umfram hraða; að gefa nemendum rúman tíma til að vinna að verkefnum (kafa dýpra). Ekki hræðast tæknina, heldur nýta hana, hún er komin til að vera. Kenna nemendum gagnrýna hugsun, hún er ekki innbyggð í nemendur, það þarf að þjálf hana. Ýta undir að nemendur myndi sér sjálfstæðar skoðanir og útskýri hvernig þeir komust að þeim.

Nota leiki sem upphitun til að nemendur kynnist, læri að vinna saman og treysta hvoru öðru.

Tröllatrú á mikilvægi kennslunnar, auk áhuga og glaðværðar í kennslu.

Ef kennari er góður í sínu fagi getur hann unnið með hvaða kennslubók sem er. Mikilvægt er þó að endurnýja kennsluefni reglulega og nýta nýjar bækur sem taka mið af nýjungum í faginu. Kennslubækur geta orðið úreltar á nokkrum árum, jafnvel innan fimm ára. Að nýta tæknina og það sem netið hefur upp á að bjóða er hluti af því að fylgja breytingum í samfélaginu og höfða til ungmenna, sem eru oft fljót að tileinka sér nýjungar. Það má ekki hafna þessum möguleikum. Allt er á sífelldri hreyfingu, og kennsluaðferðir þróast stöðugt. Kennarar ættu því ekki að staðna, heldur halda áfram að læra og fylgjast með. Best er að líta á starfið sem áhugamál og njóta þess.

Stúlka skoðar tungumálasjálfsmyndir.

Tungumálakort – leitin að tungumálaforðanum 2025

Renata Emilsson Peskova, dósent við Menntavísindasvið Háskóla Íslands, Þorbjörg Halldórsdóttir, sérfræðingur hjá Miðstöð menntunar og skólaþjónustu og Kristín R. Vilhjálmssdóttir, sjálfstætt starfandi ráðgjafi og menningar- miðlari, Kulturkompasset

„Íslenskan er eins og við öll vitum, móðurmálið okkar og það ber okkur að varðveita hverja stund. En við eigum líka að bera virðingu fyrir öllum erlendum tungumálum og skilja að þau eru jafn dýrmæt og íslenskan er okkur.“ (Vigdís Finnbogadóttir)

Þann 21. febrúar 2025 á alþjóðadegi móðurmála var opnað nýtt Tungumálakort þar sem birtust niðurstöður leitar að tungumálaforða barna og ungmenna á Íslandi. Blásið var til leitarinnar í

janúarbyrjun en þetta var í þriðja sinn sem tungumál í skólum landsins hafa verið kortlögð. Starfsfólk leik-, grunn- og framhaldsskóla landsins var hvatt til þess að spjalla við börnin og spyrja þau um tungumálin þeirra. Markmiðið var að kortleggja öll tungumál sem töluð eru af börnum og ungmennum í leik- og grunnskólum landsins og nú í fyrsta sinn einnig í framhaldsskólum. Tilgangurinn var að vekja jákvæða umræðu um tungumál og fjölbýngi en sú hæfni að hafa fleiri en eitt tungumál á

valdi sínu getur aukið lífsgæði og auðgað tilfinningalíf. Aukin tungumálavitund hvers og eins ýtir undir sjálfstraust og jákvæða sjálfsmynd og getur verið stuðningur við skólana í því mikilvæga verkefni að auka virðingu fyrir virku fjöltyngi og efla tungumálakunnáttu allra nemenda.

Leitin að tungumálunum var unnin í samstarfi Miðstöðvar menntunar og skólaþjónustu, Menntavísindasviðs Háskóla Íslands, Miðju máls og læsis, MEMM – Menntun,

móttaka, menning, Móðurmáls – samtaka um tvítyngi, Menningarmótsverkefnisins og Samtaka tungumálakennara á Íslandi. Áður voru tungumálin kortlögð í íslenskum leik- og grunnskólum á árunum 2014 og 2021.

Alls bárust 242 svör en í allt tóku um þriðjungur allra skóla á landinu þátt í verkefninu auk nokkurra annarra stofnana og einstaklinga.

Í allt söfnuðust 101 tungumál. Áhugavert er að alls 16 tungu-

mál sem áður hafði verið safnað voru ekki með að þessu sinni. Þau tungumál eru: abi, bengá, berbíska, chichewa, dagbani, fidjíska, ga, kambodíska, konkani, krio, namibíska, nyiha, pólskt táknmál, susu, tadsíkíska, tigrinya og úsbekíska. Ef litið er til fyrri söfnunar má ætla að á Íslandi hafi átt heima hið minnsta 118 tungumál síðustu tíu ár. Einnig er athyglisvert að á Íslandi tala börn a.m.k. fimm táknmál: íslenskt, írskt, litháískt, spænskt og úkraínsk.

TUNGUMÁLASJÁLFSMYND

Skrifaðu niður þau tungumál sem þú tengist og gefðu hverju og einu ákveðinn lit. Ákveddu síðan hvar í líkamanum hvert tungumál á heima. Dæmi: Hjartað fær oft þann lit sem tengist tungumáli tilfinninganna og fæturnir lit sem passa við tungumál sem hjálpar okkur áfram í lífinu.

☐	_____
☐	_____
☐	_____
☐	_____
☐	_____
☐	_____
☐	_____
☐	_____
☐	_____

1 af 2

Miðstöð menntunar og skólaþjónustu | Töfrakista tungumálanna | 40351 | 6

MEMM Menntun
Móttaka
Menning

Tungumálasjálfsmynd. Verkefni í Töfrakistu tungumálanna.

Heildarlistinn yfir þau tungumál sem skráð voru í tungumálaleitinni 2025:

Afríkanska, albanska, amharíska, arabíska, armenska, aserska, bengalska, bisaya, bosníska, búlgarska, cebuano, danska, dari, edo, eistneska, enska, ewe, fante-akan, farsí, filippseyska, finnska, flæmska-hollenska, franska, færeyska, georgíska, grænlenska, gríska, gujarati, haítíska, hausa, hebreska, hindí, hollenska, hvítússneska, igbo, ilokano, indónesíska, írskt táknmál, íslenska, íslenskt táknmál, ítalska, japanska, kínverska-kantónska, kínverska-mandarín, kóreska, kreólíska, króatíska, kúrdíska, kúrdíska-behdini, kúrdíska-soraní, lettneska, litháíska,

litháískt táknmál, lúxemborgska, makedónska, maltneska, malasíska, malayalam, moldóvska, mongólska, marokkóska, nepalska, nígeríska, norska, pampango-kapampangan, pandjábí, pastó, pólska, portúgalska, rómamál, rúmenska, rússneska, serbneska, sinhalíska, slóvakíska, slóvenska, sómalska, spænska, spænskt táknmál, svahílí, sýrlenska, sænska, taílenska, taívanska, tagalog, tamazight, tamíl, tékkneska, telegu, twi, túniska, tyrkneska, úkraínska, úkraínsk táknmál, ungverska, úrdú, víetnamska, wolof, yoroba, þýska, rómönsk þýska.

Stuðst var við viðurkenndan vef Ethnologue við úrvinnslu gagna en hann geymir aðgengilegar upp-

lýsingar um tungumál heimsins. Einnig er rétt að nefna að sjón-arhorn málnotenda fékk að ráða þegar upp komu vafamál sem varða það hvort um væri að ræða mállýsku eða tungumál.

Íslenska er algengasta tungumálið, eins og búast mátti við, en þar á eftir fylgdu pólska sem var skráð af 194 aðilum, enska (168 svör), spænska (154 svör), úkraínska (110 svör), rússneska (110 svör), arabíska (106 svör), litháíska (106 svör), þýska (98 svör), filippseyska (95 svör) og danska (88 svör). Margir leik-, grunn- og framhaldsskólar skráðu yfir 20 tungumál og því má segja að tungumálafjölbreytileiki blómstri í mörgum skólum. Þar sem mest lætur eru allt að fjórutíu tungumál skráð.

ORDALEIT

Ræðið saman og finnið sömu orðin á eins mörgum tungumálum og hægt er.

Tungumál	Tungumál	Tungumál	Tungumál	Tungumál	Tungumál	Tungumál	Tungumál
Íslenska							
jarðarber							
bros							
matur							
vinur							
rós							
fótbolti							
tölva							
sól							
banani							
te							
kaffi							
náttúra							
bók							
epli							
tré							

Miðstöð menntunar og skólalþjónustu | Töfrakista tungumálanna | 40351 | 4

MEMM Menntun
Móttaka
Menning

Tungumálasjálfsmynd. Verkefni í Töfrakistu tungumálanna.

Fjölbreyttar leiðir til að styðja við virkt fjöltyngi

Með þátttöku í verkefninu stuðla skólarnir að markmiðum sem styðja við heimsmarkmið Sam-einuðu þjóðanna, Barnasáttmálann og menntastefnu stjórnvalda. Til er *Leiðarvísir um stuðning við móðurmál og virkt fjöltyngi í skóla- og frístundastarfi* sem lýsir leiðum til að efla virkt fjöltyngi í leik- og grunnskólum.

Tungumálakortinu 2025 fylgir námsefni, *Töfrakista tungumálanna*, en þar eru hugmyndir og verkefni sem er ætlað að fræða um og vekja athygli á fjöltyngi og tungumálum heimsins í skólum landsins. Námsefnið sem var tekið saman af Kristínu Vilhjálms-

dóttur er gefið út á vef Miðstöðvar menntunar og skólalþjónustu. Verkefni Töfrakistunnar bjóða upp á leiðir til að forvitnast um tungumál, hvar þau eru töluð og skyldleika þeirra. Lögð er áhersla á fjöltyngi sem styrkleika og um leið mikilvægi þess að bera virðingu fyrir tungumála- og menningarbakgrunni hvers og eins.

Markmiðið með verkefnunum er að stuðla að skapandi starfs- og kennsluháttum sem virkja reynsluheim nemendanna sjálfra í gegnum samskipti og samtöl. Þannig er stefnt að því að þau öðlist aukna tungumálavítund sem er mikilvæg í nútímasamfélagi. Því fleiri tungumál, því fleiri tækifæri. Dæmi um verkefni í Töfrakistunni er Orðaleit (sjá mynd) þar sem

nemendur vinna að því að finna sama orðið á mörgum tungumálum og Tungumálasjálfsmynd (sjá mynd) þar sem nemendur gefa lit þeim tungumálum sem þeir tengjast. Nemendur velja síðan litunum stað á útlínmynd af líkama eftir því á hvaða stað þeim finnst tungumálin þeirra eiga heima. Mörg fleiri fjölbreytt verkefni tengd tungumálum má finna á vef Miðstöðvar menntunar og skólalþjónustu.

(Aðlagð, breytt og bætt úr frétt sem birtist á Vísi 21. febrúar 2025. Tungumálakort – leitin að tungumálaforðanum 2025 og frá vef Móðurmáls - samtaka um tvítyngi).

Sigrún Freygerður Finnsdóttir verðlaunahafi nemendaverðlauna STÍL 2025.

Almar Steinn Þorgeirsson verðlaunahafi nemendaverðlauna STÍL 2026.

Nemendaverðlaun STÍL

Guðný Ósk Laxdal,
formaður Félags
enskukennara á
Íslandi

Árið 2024 kom upp sú hugmynd eftir aðalfund STÍL að verðlauna nemendur á Íslandi sem hafa sýnt mikinn metnað í tungumálanámi í framhaldsskóla. Hugmyndin spratt út frá umræðu um að veita því viðspyrnu að margir framhaldsskólar á Íslandi hafa minnkað námsframboð í erlendum tungumálum. Við í stjórninni vildum vekja athygli á áhuga nemenda á erlendum tungumálum og hvetja

til jákvæðrar umfjöllunar. En eins og tungumálakennarar vita best hafa nemendur oft mikinn áhuga á erlendum tungumálum og gaman af því að læra tungumál þótt framboð á slíku námi hafi minnkað. Góð tungumálakunnátta gerir nemendur samkeppnishæfari á vinnumarkaði, kennir þeim betri samskipti og hefur jákvæð áhrif á heilastarfsemi.

Í framhaldi var stofnað til Nemendaverðlauna STÍL og ákveðið að vinningshafinn fengi 100.000 króna styrk, sem ætlaður væri til frekara tungumálanáms eða ferðalaga. Einnig hefur verðlaunahafi fengið bókina *Eitt þúsund tungumál* í verðlaun. Óskað er eftir tilnefningum að vori til og tungu-

málakennarar hvattir til að ræða sín á milli hver gæti komið til greina og skila inn umsögn um nemandann auk þess að gefa upp hversu mörgum einingum nemandinn hefur lokið í tungumálanámi. Núna hafa verðlaunin verið veitt tvisvar. Í fyrra voru þau veitt í fyrsta sinn en þá fékk nemandi á Mála- og menningarbraut við Menntaskólann á Akureyri verðlaunin. Í ár var það nemandi við Menntaskólann í Hamrahlíð sem hlaut verðlaunin, en um þrjátíu nemendur voru tilnefndir. Vonandi verða þessi verðlaun áfram veitt og geta orðið til þess að auka umræðu um tungumálanám og varpa ljósi á mikilvægi þess í nútímasamfélagi.

Framtíð tungumálakennslu á Íslandi

Hólmfríður Garðarsdóttir, prófessor í spænsku við Háskóla Íslands, Þorbjörg Halldórsdóttir, sérfræðingur hjá Miðstöð menntunar og skólapjónustu og Renata Emilsson Peskova, dósent við Menntavísindasvið Háskóla Íslands

Það er rík hefð á Íslandi fyrir því að tala og starfa í þágu fjölbreyttra tungumála og menntunar. Veröld - hús Vigdísar er alþjóðleg miðstöð tungumála og menningar og hýsir meðal annars Stofnun Vigdísar Finnbogadóttur í erlendum tungumálum og Vigdísarstofnun - alþjóðlega miðstöð tungumála og menningar. „Allt fólk á jörðinni á sér móðurmál“, sagði frú Vigdís Finnbogadóttir, fyrrverandi forseti Íslands og velgjörðarsendiherra Sameinuðu þjóðanna í tungumálum. Í tilefni Alþjóðadags móðurmála árið 2014 talaði hún um fjársjóðinn sem hvert tungumál felur í sér fyrir einstaklinga og samfélög.

Dagana 8.–9. júní 2023 fór alþjóðlega ráðstefnan *Future of Languages*, eða *Framtíð tungumála*, fram í Veröld – húsi Vigdísar við Háskóla Íslands. Ráðstefnan var skipulögð af Samtökum tungumálakennara á Íslandi í samstarfi við Alþjóðasamtök tungumálakennara og Norðurlanda- og Eystrasalts-

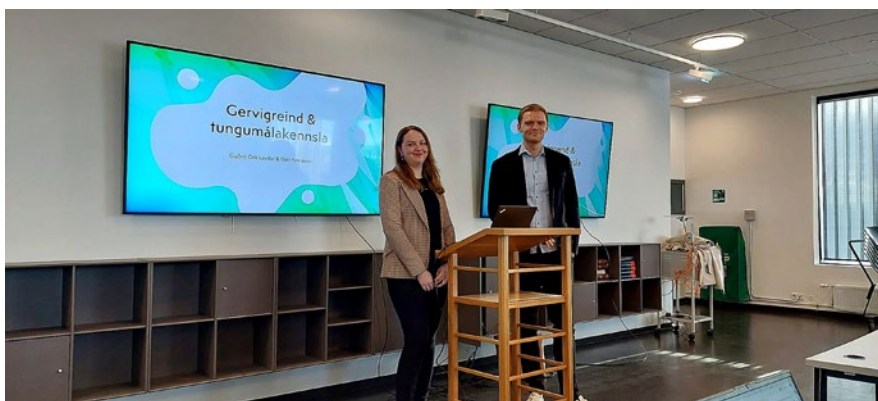
landadeild samtakanna (NBR). Megintilgangur ráðstefnunnar var að ræða stöðu tungumála og hlutverk tungumálamenntunar í nútíð og framtíð. Það var skýr niðurstaða að tungumálakennarar gegna lykilhlutverki þegar kemur að því að efla jákvæð viðhorf til fjölbreytileika og þátttöku í samfélaginu.

Ráðstefna sem þessi er mikilvæg í ljósi þess að tungumál eiga undir högg að sækja um þessar mundir á Íslandi og á heimsvísu. Að undanfögnu hefur verið vaxandi áhersla á tæknihyggju og raungreinar, framhaldsskólanám hefur verið stýtt í þriggja ára nám og enska er smám saman að taka yfir sem samskiptatungumál á heimsvísu. En tungumálanám er undirstöðugrein fyrir allar faggreinar og nauðsynlegt að þeim þætti námsins sé sinnt af metnaði og alúð. Framhaldsskólanemendur þurfa að fá raunveruleg tækifæri til að ná mikilli hæfni í erlendum tungumálum. Á tímum gervigreindar verður nauðsyn þess augljós þar sem rækta þarf gagnrýnninn lestur og gagnrýna hugsun auk félags- og menningarlegra gilda. Í heimi þar sem samstarf milli landa vex ört er ljóst að fólk skiptist á skoðunum og þarf að sækja í sjóði hvers annars til að þróa nýjungar í sameiningu og í því ljósi er tungumálabekking mikill auður.

Tungumálakennarar hafa síendurtekið orðið vitni að því hvernig hæfni í tungumálum opna dyr að áður óþekktum, jafnvel framandi,

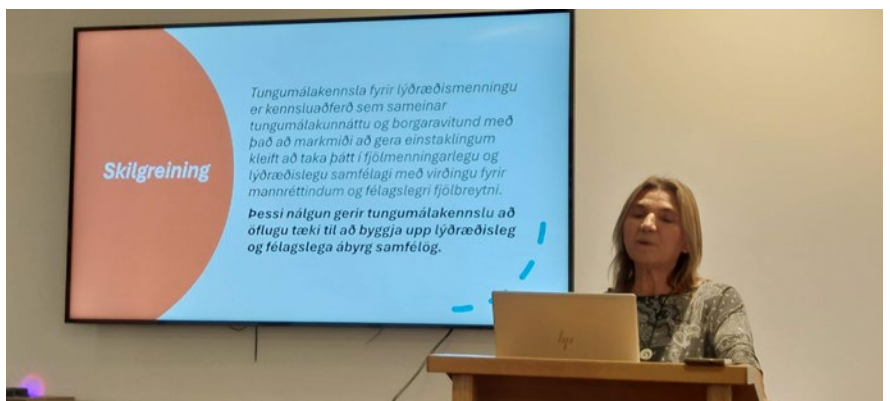
heimum. Fyrir tilstuðlan fjöltyngis öðlast fólk nýja sýn á aðstæður og líf annarra og eykur þannig samkennd, viðsýni og menningarläsi. Sú uppstokkun heimsmála sem flestar þjóðir standa frammi fyrir um þessar mundir undirstrikar nauðsyn þess að setja sig í spor annarra og vera vakandi fyrir ólíkum sjónarhornum og gildismati. Á Íslandi er að finna fjársjóð fjöltyngdra einstaklinga en mikilvægt er skapa þeim tækifæri til að hlúa að tungumálum sínum. Með öflugri tungumálakennslu, á íslensku jafnt sem erlendum tungumálum, á öllum skólastigum, getum við gert tungumálamenntun hátt undir höfði. Þar gegnir traust kennaramenntun og blómleg starfsþróun lykilhlutverki. Þá er mikilvægt að viðurkenna gildi íslensks tákna máls og erlendra móðurmála fyrir einstaklinga og samfélagið.

STÍL, Samtök tungumálakennara á Íslandi, munu halda áfram að beita sér fyrir sýnileika og velgengni félaga tungumálakennara og efla samstarf við aðra sem umhugað er um tungumálanám. Um leið og við höldum upp á 40 ára afmæli samtakanna, horfum við með þakklæti til fortíðar og með jákvæðni til framtíðar. Margir búa yfir djúpri þekkingu og einlægri ástríðu fyrir tungumálum sem vekur von um bjarta framtíð tungumála heimsins.

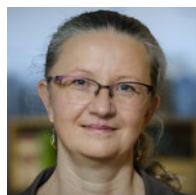

Myndir frá ýmsum vinnustofum STÍL

English summary

Renata Emilsson
Peskova formaður
STÍL

This anniversary volume of STÍL, the Association of Language Teachers in Iceland, is celebrating its 40th anniversary in 2026. To mark this year, STÍL publishes this special volume of MÁLFRIÐUR, its journal that was regularly published between 1985 and 2015. Those paper issues have been digitalized and continue to be available on <https://timarit.is>.

The current issue contains twenty-nine contributions from the representatives of STÍL's seven current member associations, former and current presidents, as well as the winner of the Student Award of STÍL. It covers the past, the presence and it peeps into the future. It shines clearly from all contributions that each of STÍL's representatives played and plays a role in shaping language education in Iceland. The issue starts with the initial words of the current president of STÍL and congratulation from the president of the World Federation of Modern Language Associations (FIPLV).

In the introductory chapter, *Language teachers, let's join forces and support language education*, Þorbjörg Halldórsdóttir who was STÍL's president between 2023-2026, describes the work of STÍL during this time which was rich with professional development opportunities for language teachers and international collaborations. Þorbjörg edited the first digital issue of *Little Málfriður*, reviving the good tradition of the professional journal for practitioners in Language Education. During her presidency, the Student Award of STÍL was awarded for the first time.

Hafþís Ingvarsdóttir, the first president of STÍL in the years 1985-1988, wrote *A fragment of memory* where she describes the first pioneering years of the associa-

tion. Although all upper secondary school students learned four foreign languages, the connections in pedagogy across foreign languages was not clear in the beginning. With study trips and workshops abroad, new ideas opened for language teachers. Auður Torfadóttir and Auður Hauksdóttir were the godmothers of STÍL and there was a keen interest from all language teachers to become a part of STÍL. Soon after the formal foundation, STÍL also joined FIPLV. STÍL established its double role at the time, to support professional development of language teachers and to advocate for language education in Iceland.

The next article in this collection are the minutes from the first meeting of STÍL that are reprinted in full to provide an authentic glimpse into the STÍL history. The piece is called *the report of the president of STÍL from the first annual general meeting of the association after the first working year 1986-1987*, written by the first president Hafþís Ingvarsdóttir. Already in its first year, STÍL held regular monthly meetings, invited guest speakers from abroad, planned professional development of language teachers, connected with the University of Iceland, similar Nordic associations and with FIPLV, campaigned for appropriate national curriculum in upper secondary schools, and established the journal *Málfriður*.

Hólmfríður Garðarsdóttir, the president of STÍL in the years 2019-2023, describes the turbulent Covid-19 years which overlapped with the time when the international conference *Future of Languages* was planned to be held in Iceland. In her article *Years when everything turned upside down: Courage and resilience characterized the work of STÍL* Hólmfríður talks about the excitement and the rollercoaster of events preceding the conference. Eventually, renown keynote speakers Terry Lamb, Ofelia García and Johan Sandberg McGuinne honored the conference with their eye-opening talks. Professional development opportunities were rich during these years.

Brynildur Anna Ragnarsdóttir, the president of STÍL in the years 2012-2015, and Þórhildur Oddsdóttir wrote a contribution *STÍL and Málfriður – when the world of research came to us* in which they tell how Danish language teaching bloomed since the 80s and about the rich support that language teachers received from counsellors, language teachers' associations and through professional development opportunities. The authors end with several wishes for the language teaching in the future.

Sigrún Freygerður Finnsdóttir received the first Student Award of STÍL in 2025. She tells in her story *Ready for the Future* how she became interested in language learning and she highlights that creative projects in language teaching matter for students and teachers, rather than the traditional study, prepare students for life. They can let students think out of the box and show them endless opportunities.

In the next chapter, representatives of the Association of Danish Language Teachers write about activities of the association. Sigríður Alma Guðmundsdóttir in the article *Nordic cooperation – successful school visits and cultural exchange* reflects on a school exchange and Nordic cooperation project that encouraged the learning of Danish and Icelandic language and culture and broadened students' horizons through international experiences. Ida Semey writes about her work in *Danish teaching in MTR – real world, culture and sustainable development goals*. She evaluates her teaching through student surveys and adjusts teaching to students' needs. Her teaching builds on language, culture and realistic environment and connects teaching to the world outside of the classroom.

Guðný Ósk Laxdal and Geir Finns-son from the Association of English Teachers in Iceland write about their work with students. Guðný Ósk in *English teachers encourage creative writing* tells the story of the short story competi-

tion held since 2011. Geir argues in his text *Guidelines for artificial intelligence are an important first step* that teachers and students must create a joint understanding of the AI use in language teaching to be able to trust students and to develop teaching that responds to new challenges.

Rósa Elín Davíðsdóttir in her contribution *the Association of French Language Teachers going places* introduces the association and its travel to France and French speaking countries. The association relates to international association of French language teachers, organizes professional development and raises interest in French learning among young people, for example through the project *French is the Matter* in collaboration with the French embassy in Iceland and *Alliance française*. Emmanuelle Sólveig Simha in her article *French is Fun* describes the student video competition. The winner in 2026 received as an award a week trip to learn French in Rouen in French.

The Association of Spanish Language Teachers is introduced by Ragnheiður Kristinsdóttir. She writes about some of the recent efforts of the association, a Spanish-Icelandic dictionary, the Spanish Day, the Spanish Festival, professional development of Spanish teachers through trips to Spanish speaking countries. That way, the teachers can mediate the rich Spanish culture and language to students. In the chapter *The Spanish Festival*, Ragnheiður talks about the themes of the festival that are always closely connected to the sustainable development goals. The award for the winner is participation in a course in Spain.

Stefanie Meyer writes about *The Association of German Language Teachers*. It is a strong, active organisation that offers professional development for teachers and competitions for German students. Kristín Kötterheinrich and Veska Jónsdóttir write about *IDT 2025 in Lübeck – learning, inspiration and meaning-*

ful connection. IDT stands for the International Conference of German Teachers, and it was a large event attended by 2700 teachers. Artificial intelligence was one of the main topics.

The next chapter introduces *ÍSBRÚ – the Association of Teachers who Teach Icelandic as a Second Language*. Sólborg Jónsdóttir and Þorbjörg Halldórsdóttir write about *The Beginning and the History*. They remember some of the pioneers of the association and they describe the growth of the subject and increasing social and educational need to develop it. Elín Margrét Gunnarsdóttir and Erla Guðrún Gísladóttir describe the project *Icelandic Bridge of Breiðholt*. It is a powerful collaborative project of compulsory schools in the neighbourhood Breiðholt which promotes building up the subject Icelandic as a Second Language which created a website with a treasure of resources. Erla Guðrún Gísladóttir and Þorbjörg Halldórsdóttir write about *ÍSBRÚ – at full speed into the future*. ÍSBRÚ brings the attention of all stakeholders to the importance of Icelandic as a Second Language. It is also a part of the project called MEMM which stands for Education, Reception and Culture.

Renata Emilsson Peskova writes about *Móðurmál – the Association on Bilingualism – 30 years serving plurilingual children*. The association is an umbrella organization of around 20 heritage language schools run primarily as non-profit organizations by parents. It supports heritage language teaching and learning, teachers, its member groups and links between immigrant communities and the society. Guðbjörg Magnúsdóttir and Renata Emilsson Peskova talk about the collaboration of *Home and School, and Móðurmál*. Both associations work for the benefit of parents of schoolchildren, and since 2025, they collaborate formally. Jointly, they support participation of parents of foreign origin in their children's education.

The Association of Italian Language Teachers has been dormant for some time although many Icelanders love learning Italian. Rósa Björg Jónsdóttir in the article *Italian teaching in Iceland* talks about the beginning of the association and Italian teaching in the school system. Ragnheiður Ólafsdóttir in her contribution *On Norwegian teaching* writes about her effort to promote critical, deep engagement with language in reading and discussions. She connects Norwegian teaching to classical literature, topical issues and the Nordic region as is usually done in mother tongue teaching.

Renata Emilsson Peskova writes about *Language education opening the world: Survey for language teachers*. Twenty-seven teachers shared their ideas about language teaching, artificial intelligence, and tips for fellow teachers. Renata Emilsson Peskova, Þorbjörg Halldórsdóttir and Kristín R. Vilhjálmssdóttir present the *Language Map – search for the linguistic repertoires 2025*. In the collaborative project, 101 languages were reported by children in Icelandic schools. The goal of the project was to promote teaching that builds on students' experiences. Guðný Ósk Laxdal reports on the *Student Award of STÍL*. It has been awarded for the first time in 2025, and the winner receives the book *One Thousand Languages* and a financial award for language learning and travel.

In the final chapter, Hólmfríður Garðarsdóttir, Þorbjörg Halldórsdóttir and Renata Emilsson Peskova contemplate *the Future of Language Teaching in Iceland*. There is a rich tradition for language teaching and respect for languages in Iceland. The conference *Future of Languages* was a milestone in language education; the *Language Map* showcased the rich linguistic repertoire in the country. STÍL, the Association of Language Teachers in Iceland, will continue to promote quality language teaching and learning. At the occasion of its 40th anniversary, it looks to the past and to the future with gratitude and hope.

ISBN 978-9935-35-102-9

9 789935 351029